

KONULARINA GÖRE KUR'AN

(Sistematik Kur'an Fihristi)

Kur'an'ın Bütün Ayetleri
Metin ve Meâl Birarada
Nüzul Sırasına Göre

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Ömer ÖZSOY

Prof. Dr. İlhami GÜLER

ANKARA 2011

FECR YAYINEVİ: 44

KONULARINA GÖRE KUR'AN
(*Sistemantik Kur'an Fihristi*)

Prof.Dr. Ömer ÖZSOY
Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
e-mail: ozsoy@divinity.ankara.edu.tr

Prof.Dr. İlhami GÜLER
Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
e-mail: guler@divinity.ankara.edu.tr

©FCR YAYIN REKLAM SİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Mizanpaj
Mehmet Ali KIRCA

Kapak
Nurullah ÖZBAY

Kapak Hattı
Hişâm el-Ğarâvî
"İnne hâze'l-Kur'âne yehdî lilletî hiye akvamu"
"Gerçekten bu Kur'an en doğru yola iletir. (17İsra, 9)"

Baskı / Cilt
KALKAN MATBAACILIK
Büyük San. 1. Cad. 99/32 İskitler
Tel: 0312.3419234-3421656 Ankara

Redaksiyon
Ömer ÖZSOY

1. Baskı: Kasım 1996
14. Baskı: Mart 2011

297.1227
Kur'an

Konularına Göre Kur'an (Sistemantik Kur'an Fihristi),
Ömer Özsoy - İlhami Güler, Ankara: Fecr 2011,
(XXIV+816 s.), 16 x 24 cm. (Fecr Yayınevi No: 44)

ISBN 978-975-6004-73-9

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Rüzgarlı Cad. Rüzgarlı İşhanı No: 2/5 Ulus - ANKARA

Tel: (0312) 3100860 (pbx) - Fax: 3114789

Web: www.fcr.com.tr - e-mail: fcr@fcr.com.tr

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا
إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا
شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ
ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَائِعِينَ
﴿٩٤﴾ كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا
بَعَدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

Allah'tan daha mı değerli ki Allah'a sırt çeviriyorsunuz. Rabbim yaptıklarınızı kısıp-
mıştır. Ey kavmim! elinizden geleni yapın;
elbette ben de yapacağım. Hakir düşüre-
cek azabın kime geleceğini ve kimin ya-
lanlı olduğunu göreceksiniz. Gözetleyin,
ben de sizinle beraber gözetleyeceğim”
dedi. 94-95. Buyruğumuz gelince, Şuayb'ı
ve onunla beraber inanmış olanları, kati-
mızdan bir rahmet olarak kurtardık. Ama
haksızlık yapanları bir çığlık yakaladı ve ol-
dukları yerde yüzüstü düşürdüler. Sanki
orasını hiç şenlendirmemişlerdi. Semüd
kavminin yok olduğu gibi Medyenliler de
silinip gittiler.

وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَاتَّقَمْنَا
مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾

15 Hicr/78. Ormanlık yerde oturanlar⁵⁴⁶ da
zulmediyorlardı. 79. Bunun için onlardan
öç aldı. Her ikisi de (Eyke ve Sodom) hâlâ
açık ana yol üzerindedir.

وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ
﴿٣٦﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي
دَارِهِمْ جَائِعِينَ ﴿٣٧﴾

29 Ankebut/36. Medyen halkına kardeşleri
Şuayb'ı gönderdik. O: "Ey Kavmim! Allah'a
kulluk edin, ahiret gününe umut besleyin.
Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık
çıkarmayın" dedi. 37. Ama onu yalanladılar.
Bu yüzden onları bir titreme aldı ve olduk-
ları yerde yüzüstü düşürdüler.

10. Hz. Musa, Harun ve İsrailoğulları

Kur'an'da en geniş yer verilen kissa, Hz. Musa ve İsrailoğulları'nın serüvenidir. Bu serü-
venin aşağıdaki pasajlarda yer alan büyük kısmı, İsrailoğulları'nın Hz. Yusuf zamanında
yerleşmiş oldukları, ama artık zulüm görmeye başladıkları Mısır'dan, Hz. Musa'nın önder-
liğinde kurtulmalarından sonraki dönemle ilgilidir.

فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْدًا وَبَيلاً ﴿١٦﴾

73 Müzzemmil/16. Firavun o elçiye karşı gel-
mişti de, onu çok ağır bir cezaya uğratmıştı.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ الذُّرُّ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
كُلَّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

54 Kamer/41. Firavun'un adamlarına uya-
rıcılar gelmişti. 42. Onlar ayetlerimizin
hepsini yalanladılar. Bunun üzerine, onları
güç ve üstünlük sahibi olana yakışır bir şe-
kilde yakaladık.

⁵⁴⁶ Arapça metinde geçen *øyke* kelimesi, 'sıkı ormanlık' anlamına gelir. Eyke, Tebük'ün eski ismi
olduğu da rivayet edilir. *ashābu'l-øyke*, Medyenliler, yani Hz. Şuayb'ın halkıdır.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَظَلَمُوا بِهَا فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾
﴿١٠٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾ حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ
إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ نَبِيَّ
إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٥﴾ قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا
إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٦﴾ فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا
هِيَ تُعَيَانُ مِثْلَ سَيْفٍ ﴿١٠٧﴾ وَتَرَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ تَيْسَاءُ
لِلنَّاطِرِينَ ﴿١٠٨﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا
لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ
أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ
وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾ يَا لَيْتَ لَكَ
سَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١١٢﴾ وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ
لَنَا لَأَحْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ
وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ
تُلْقَىٰ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ نُلْفِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ
أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَهَوَوْهُمْ
وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ
أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾
فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَعُيْبُوا
هُنَالِكَ وَالْقُلُوبُ صَاغِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَالْقِيَ السَّحَرَةُ
سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾
رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ
قَبْلَ أَنْ أَدْنَىٰ لَكُمْ إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَكْرُومٌ فِي الْمَدِينَةِ
لِنُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا نَسْفَنَ عُظْمُهُمْ ﴿١٢٣﴾
لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾ قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُتَقَلِّبُونَ
﴿١٢٥﴾ وَمَا نُنْفِئُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا

7 A'raf/103. Sonra onların ardından Musa'yi belgelerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik Ama onlar ayetlerimize karşı haksızlık ettiler. Artık, bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bir bak. 104-105. Musa: "Ey Firavun! Ben alemlerin Rabbin'in Elçisi'yim. Allah'a karşı bana ancak gerçeği söylemek yaraşır. Size Rabbinizden açık bir belge getirdim. Artık İsrailoğullarını benimle gönder" dedi. 106. (Firavun:) "Bir mucize getirdiyse ve doğru sözlülerden isen, onu ortaya koy" dedi. 107. (Mûsa) esasını yere atar atmaz ayan beyan bir yılan oldu. 108. Ve elini çıkardı, bakanlar için bembeyaz oldu. 109-110. Firavun'un kavminin ileri gelenleri: "Doğrusu bu, bilgin bir büyücüdür. Sizi yurduruzdan çıkarmak istiyor. Ne buyursunuz?" dediler. 111-112. "Onu ve kardeşini eğle, şehirlere bütün bilgin büyücülerini getirecek toplayıcılar gönder" dediler. 113. Büyücüler, Firavun'a gelip: "Yenen biz olursak, bize bir ödül var, değil mi?" dediler. 114. (Firavun:) "Evet, o zaman siz de gözdelerden olacaksınız" dedi. 115. (Büyücüler:) "Ey Mûsa! Ya (önce) sen at veya biz atalım" dediler. 116. (Mûsa:) "Siz atın!" dedi. (Büyücüler) atınca, insanların gözlerini büyülediler, onları ürküttüler ve büyük bir büyü ortaya koydular. 117. "Asânı atıver!" diye seslendik. Asâ, birden onların uydurduklarını yutmaya başladı. 118. Gerçek ortaya çıktı ve onların yapmış oldukları boşa gitti. 119. İşte orada yenildiler ve küçük düştüler. 120-122. Büyücüler secdeye kapandılar ve: "Âlemlerin Rabbine, Mûsa ve Harun'un Rabbine inandık" dediler. 123-124. Firavun: "Ben size izin vermeden mi ona inandınız? Bu, halkı şehirden çıkarmak için kurduğunuz bir düzendir. Ama şimdi göreceksiniz. Andolsun, ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim. Sonra hepinizi asacağım" dedi. 125-126. Büyücüler: "(Böyle yaparsan) biz sadece Rabbimize dönmüş oluruz; Rabbimizin mucizeleri bize gelince onlara inandık diye bizden öc alıyorsun. Rabbimiz! Bize dayanma gücü ver ve Müslüman olarak canımızı al" dediler. 127. Firavun kavminin ileri gelenleri: "Mûsa ve top-

حَاءَتْنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ
 ﴿١٢٦﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَدْرُ مُوسَى
 وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذُرْكُمُ وَاللَّهِتُمْ قَالَ
 سَنَقْتَلُنَّ آتِنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ
 قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ
 وَأَصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
 وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾ قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ
 تَأْتِنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ
 عُدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ
 تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ
 وَنَقَصْنَا مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٣٠﴾ فَإِذَا
 حَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ
 يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَلَا إِنَّمَا طَّيَّرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
 وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُوا مَهْمَا
 تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِنَسْحَرَنَّ بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ
 ﴿١٣٢﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
 وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا
 قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا
 يَا مُوسَى اذْعُ لَنَا رَبِّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِن كَشَفْتَ
 عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
 ﴿١٣٤﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ هُمْ
 بِالْغَوَةِ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿١٣٥﴾ فَانقَمْنَا مِنْهُمْ
 فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا
 غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا
 يُسْتَضَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا
 فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ
 بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا
 كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾ وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ

lumunu, yeryüzünde bozgunculuk yapsınlar, seni ve tanrıları terketsinler diye mi salveriyorsun?" dediler. Firavun: "Onların oğullarını öldüreceğiz, kadınlarını sağ bırakacağız. Biz onları ezecek üstünlükteyiz" dedi. 128. Mûsa, kavmine: "Allah'tan yardım dileyin ve sabredin. Bu yer Allah'ındır. Kullarından dilediğini, oraya vâris kılar. Sonuç, Allah'a saygılı olanlarıdır" dedi. 129. "Sen bize gelmeden önce de, geldikten sonra da hep eziyet çektik" dediler. (Mûsa da:) "Rabbinizin, düşmanlarınızı yok etmesi ve burada sizi onların yerine geçirmesi umulur. O zaman nasıl davranacağınıza bakar" dedi. 130. Biz de Firavun'un adamlarını, öğüt alıp düşünceleri için yıllarca kuraklığa ve ürün kıtlığına uğrattık. 131. Onlara bir iyilik geldiğinde: "Bu bizden ötürüdür" derler; başlarına bir fenalık geldiğinde ise, Mûsa ve onunla beraber olanların uğursuzluğuna verirlerdi. Bilin ki, onların uğursuzlukları Allah katındadır. Fakat çoğu bunu bilmez. 132. (Firavun'un kavmi Musa'ya:) "Bizi büyülemek için ne mucize gösterirsen göster, sana inanmayacağız" dedi. 133. Bunun üzerine, su baskını, çekirgeyi, biti, kurbağaları ve kanı, birbirinden ayrı mucizeler olarak üzerlerine saldık. Yine de büyüklendiler ve suçlu bir toplum oldular. 134. Pis azap başlarına çöktünce: "Ey Mûsa! Sana verdiği söze göre bizim için Rabbine yalvar. Eğer bizden bu azabı kaldırırsan, andolsun sana inanacağız ve İsrailoğulları'nı seninle beraber göndereceğiz" dediler. 135. Biz, varacakları bir süreye kadar azabı onlardan kaldırıncaya, hemen cayıyorlardı. 136. Biz de onlardan öğ aldık ve âyetlerimizi yalanladıklarından ve onlara karşı ilgisiz olmalarından dolayı onları denizde boğduk. 137. Hor görülen bu kavmi ise, kutsal kıldığımız bu toprağın doğularına ve batılarına vâris kıldık. Rabbinin İsrailoğulları'na verdiği güzel söz, dayanmalarına karşılık olarak tamamlandı. Firavun'un ve toplumunun yaptıklarını ve yükselttiklerini yerle bir ettik. 138-139. İsrailoğulları'nı denizden karşıya geçirdik. Putlarına gönül veren bir topluma rastladılar. "Ey Mûsa! Onların tanrıları gibi bize de bir tanrı yap" dedi-

الْحَرِّ فَاتُوا عَلَى قَوْمٍ يَكْفُرُونَ عَلَى أَصْحَابِهِمْ قَالُوا
يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ
تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ مِثْرًا مِمَّا هُمْ بِهِ وَتَاطِلُ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾ قَالَ أَغْيِرَ اللَّهُ أَسْمَاءَكُمْ إِلَهًا
وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَإِذْ أَخْبَاكُمْ
مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتُلُونَ
أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِنْ
رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾ وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً
وَأْتَمَسْنَا بِعَشْرِ فِئَمٍ مِيقَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ
مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْبَحْ وَلَا
تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَمَّا حَاءَ مُوسَى
لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي الطَّرِيقَ إِلَيْكَ قَالَ
لَنْ نَرَاكَ وَلَكِن نُرِيكَ إِلَى الْحَبْلِ فَإِذَا اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ
فَسَوْفَ نَرَاكَ فَلَمَّا تَلَمَّحَى رَبُّهُ لِلْحَبْلِ جُعَلَهُ ذُكَاً وَحَرًّا
مُوسَى صَعِفًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُنْتَ أَيُّكَ
وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾ قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي
اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا
آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وَكُنْتُمْ لَهُ فِي
الْأَلْوَابِحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مُوعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ
فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَخْسِئِهَا سَارِيكُمْ
دَارَ الْعَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾ سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِي الَّذِينَ
يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةَ آيَةٍ لَا
يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا
وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْعِزِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾ وَالَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ

ler. Mûsa: "Siz bir şey bilmeyen cahil bir toplumsunuz. Bunların içinde buldukları yıkılacak ve yapmakta oldukları boşa gidecektir" dedi. 140. "Size insanlardan fazla olarak iyilikte bulunan Allah'tan başka bir tanrı mı arayayım". dedi. 141. Sizi, size işkence eden, kadınlarınızı sağ bırakıp oğullarınızı öldüren Firavun'un adamlarından kurtardığımızı bir hatırlayın. Bunda, size Rabbiniz tarafından büyük bir imtihan vardır. 142. Mûsa'yla otuz gece için sözleştik ve ona on gece daha kattık. Böylece Rabbinin verdiği süre kırk geceye tamamlandı. Mûsa, kardeşi Hârun'a: "Kavmim içinde benim yerime geç, onları düzelt, bozguncuların yolundan gitme" dedi. 143. Mûsa, tayin ettiğimiz vakitte gelince, Rabbin ona konuştu. (Mûsa:) "Rabbim! Kendini bana göster, Sana bakayım" dedi. Allah: "Sen Beni göremezsin, ama dağa bak, eğer dağ yerinde durursa, sen Beni göreceksin" buyurdu. Rabbi dağa görününce onu yerle bir etti ve Mûsa baygın düştü. Aylınca: "Sen yücesin, Sana tövbe ettim ve ben inananların ilkiyim" dedi. 144. Allah: "Ey Mûsa! (Sana) gönderdiklerimle ve (seninle) konuşmakla, seni insanların hepsine tercih ettim. Sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol" dedi. 145. Ona levhalarda⁵⁴⁷, öğüt ve her şeyin açıklaması adına ne varsa hepsini yazdık: "Bunları sıkıca tut ve kavmine de onları en güzel tarafı ile almalarını emret!" Size yoldan çıkanların yurdunu göstereceğim. 146. Yeryüzünde haksız yere yüklenenleri, belgelerimden yüz çevirteceğim. Her belgeyi görseler, yine ona inanmayacaklar. Doğru yolu görseler, onu yol olarak benimsemeyecekler. Azgınlık yolunu görseler, hemen onu yol edinecekler. Bu, âyetlerimizi yalanlamaları ve ondan habersiz olmalarından ileri gelir. 147. Âyetlerimizi ve ahirette karşılaşmayı yalanlayanların işleri boşa gitmiştir. Yine de yapmış olduklarından başka bir şeyle cezalandırılmayacak-

⁵⁴⁷ Burada *elvhâh* (levhalar) olarak anılan şey, 53 Necm/36 ve 87 A'la/19'da zikri geçen *suhul* (sahifeler) ile aynı şeydir. Bu levhalarda/sahifelerde İsrailoğulları'na uymaları gereken temel tevhidi ve ahlaki buyrukları belirtilmiştir.

يُخْرُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ وَأَتَّخَذَ قَوْمُ
 مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌّ
 أَلَمَ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ
 وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾ وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ
 وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ
 لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ وَلَمَّا رَجَعَ
 مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِسْمَا خَلَقْتُمُونِي
 مِنْ بَعْدِي أَعَجَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَالْقَى الْأَلْوَابَ وَأَخَذَ
 بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ
 اسْتَضَعُّونِي وَكَادُوا يَقْتُلُونِي فَلَا تُشْمِتْ بِي
 الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾
 قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ
 وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
 الْعِجْلَ سَيِّئًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتِرِينَ ﴿١٥٢﴾ وَالَّذِينَ
 عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ
 مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾ وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ
 مُوسَىٰ الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابَ وَفِي نُسُخَّتِهَا هُدًى
 وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾ وَأَخْتَارَ
 مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ
 الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَإِيَّايَ
 أَتَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ
 بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
 وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾ وَآكُتِبَ لَنَا
 فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدُنَا إِلَيْكَ قَالَ
 عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ
 شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ
 هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

lardır. 148. Mûsa'nın ardından kavmi, zinet takımlarından, böğürmesi olan bir buzağı heykelini (put) edindiler. Onun kendileriyle konuşmadığını ve kendilerine yol göstermediğini görmediler mi? Onu benimsediler ve zâlim oldular. 149. İşin aslını anlayıp, saptmış olduklarını görünce: "Eğer Rabbimiz bize acımaz ve bizi bağışlamazsa, andolsun kaybedenlerden oluruz" dediler. 150. Mûsa, kavmine kızgın ve üzüntülü olarak dönünce: "Benden sonra ne kötü olmuştunuz! Rabbimizin buyruğunun acele gelmesini mi istiyorsunuz?" dedi. Levhaları attı ve kardeşinin başını tutup kendine doğru çekti; kardeşi: "Ey anamın oğlu! Bu topluluk beni hor gördü, az kalsın beni öldürüyorlardı. Düşmanlarımı sevindirme ve beni haksız toplumla bir tutma" dedi. 151. Mûsa: "Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla ve bizi rahmetine sok. Sen merhamet sahiplerinin en merhametlisin" dedi. 152. Buzağıyı (put) edenlere Rablerinden bir öfke ve dünya hayatında bir alçaklık ulaşacaktır. Biz iftiraçları böyle cezalandırırız. 153. Kötülükler işleyip ardından tövbe eden ve inananlar bilsinler ki, Rabbin ondan sonra da çok bağışlayıcı ve merhametlidir. 154. Mûsa'nın öfkesi dinince, Levhaları aldı. Onlardaki yazıda, Rablerinden korkanlar için bir rehberlik ve rahmet vardı. 155. Mûsa tayin ettiğimiz vakitte kavminden yetmiş kişi seçti. Onları şiddetle titreme tutunca Mûsa: "Rabbim, dileyeydin onları ve beni daha önce yok ederdin. Şimdi aramızdaki beyinsizlerin yaptıklarından ötürü bizi yok mu edeceksin? Bu Senin sınamandan başka bir şey değildir. Sen onunla istediğini saptırır ve istediğini doğru yola korsun. Sen bizim sahibimizsin; bizi bağışla, bize merhamet et; Sen bağışlayanların en iyisisin" dedi. 156. (Mûsa:) "Bu dünyada ve ahirette bize güzel olanı yaz. Biz sana yöneldik" dedi. (Allah) şöyle buyurdu: "Azabıma dilediğim kimseyi uğrattırım. Ama rahmetim her şeyi kaplamıştır. Onu, sakınanlara, zekatı verenlere ve âyetlerimize inanmış olanlara yazacağım".

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾ وَقَطَعْنَا لَهُم مِّنْ آتِنَاكَ عَشْرَةَ آسَابِطًا أَمَا وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَحَسَتْ مِنْهُ اثْنَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرِبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهُمُ الْعَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلْوَىٰ كُلُّوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾ وَإِذْ قِيلَ لَهُم اسْكُوبَا هَذِهِ الْقَرْيَةُ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُحَدًا نَّعْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾ وَأَسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْحَرِّ إِذِ يَعدُونَ فِي السَّبْتِ إِذِ تَأْتِيهِمْ حِثَابُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شَرْعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ يَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾ وَإِذْ آتَىٰ آلَ مُوسَىٰ أَنَّهُمْ لَم يَعْطُوا قَوْمًا اللَّهُ مَهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنحَنَّا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾ فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهَوُّوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُعَذِّبَ عَلَيْهِمُ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَن يَسُوءُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾ وَقَطَعْنَا لَهُم فِي الْأَرْضِ أَمَا مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَا لَهُم بِالْحَسَنَاتِ

7 A'raf/159. Mûsa'nın kavminden bir topluluk hakka göre hareket eder ve onunla hükmederlerdi. 160. Biz onları (İsrailoğullarını) oymaklar hâlinde oniki boya ayırdık. Kavmi Mûsa'dan su isteyince ona: "Asanla taşa vur" diye (seslendik). Ondan oniki pınar fışkırdı. Her oymak içeceği yeri öğrendi. Üzerlerini bulutla gölgeledik ve onlara kudret helvası ve bildircin indirdik. "Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyn" dedik. Aslında onlar bize değil, kendilerine haksızlık ediyorlardı. 161. Onlara: "Şu kasabada oturun, dilediğiniz yerden yiyn, «Affet» deyin ve secde ederek kapıdan girin. Biz de yanılmalarını bağışlayalım, iyi davrananlara daha da artıracamız" denmişti. 162. Onların arasındaki zalimler, kendilerine söylenen sözü başkası ile değiştirdiler. Biz de onlara, yaptıkları haksızlıktan dolayı gökten bir azap gönderdik. 163. (Ey Muhammed!) Onlara deniz kıyısındaki kasabanın durumunu sor. Hani cumartesi yasaklarını çiğniyorlardı. Çünkü cumartesi günleri balıkları sürüyle geliyor, cumartesi dışındaki günlerde gelmiyordu. Yoldan çıkmış olmalarından ötürü, onları böylece deniyorduk.⁵⁴⁸ 164. Aralarından bir topluluk: "Allah'ın yok edeceği veya şiddetli azaba uğratacağı bir millete niçin öğüt veriyorsunuz" dedi. Öğüt verenler: "Rabbimize, hiç değilse bir özür beyan etmiş olmak için; bir de, belki sakınırlar diye" dediler. 165. Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında, kötülüğü mendenleri kurtardık; haksızlık yapanları ise, yapmakta oldukları kötülüklerden dolayı, çetin bir azapla yakaladık. 166. Kendilerine yasaklanan şeylere aldırış etmeyince, onlara: "Aşağılık maymunlar olun" dedik. 167. Rabbin, kıyamet gününe kadar onların üzerlerine, kendilerine işkence edecek kimseleri göndereceğini duyurmuştu. Rabbinin cezalandırması çabuktur. O çok

⁵⁴⁸ Cumartesi gününü avlanma yasağı konulması ve balıkların diğer günler gözükmeyeceği halde, o gün kıyıya sürüler halinde gelmeleri, yoldan çıkmış olmalarından ötürü, onları cezalandırmak için bir

وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾ فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سِعْفُ رَبِّنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالِدَارُ الْأَخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾ وَإِذْ تَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظِلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

bağışlayıcı ve merhametlidir. 168. Biz onları yeryüzünde bölük bölük avırdık. Aralarında iyi olanlar da vardır, olmayanlar da. İyiliğe dönerler diye onları iyiliklerle ve kötülüklerle sınıdık. 169. Onların ardından, Kitab'a varis olan sonrakiler geldiler. Bunlar: "Biz nasıl olsa affedileceğiz" diyerek, bu en aşağı olanın (dünyanın) geçici olanını alırlar ve onun benzeri geçici bir şey daha gelse, ona da sarılırlar. Allah'a karşı ancak gerçeği söyleyeceklerine dair, Kitap üzerine onlardan söz alınmamış mıydı? Üstelik Kitap'ta olanları okuyup öğrenmişlerdi. Ahiret yurdu Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha iyidir. Düşünmüyor musunuz? 170. (Allah'a karşı gelmekten sakınanlar) Kitab'a sınıksız sarılırlar ve namazı kılarlar. Biz iyiliğe çalışanların mükâfatını zâyi etmeyiz. 171. Bir zamanlar Tur dağıny gölgelik gibi üzerlerine yükseltmiştik; onun, tepelerine düşeceğini sanmışlardı. "Size verdiğimiz Kitab'a sıkıca sarılın ve içinde olanı düşünün ki, (Allah'a karşı gelmekten) sakınasınız" demiştik.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾ فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَا لَهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

25 Furkan/35. Musâ'ya Kitab'ı verdik; kardeşi Harun'u da kendisine yardımcı yaptık. 36. "Âyetlerimizi yalanlayan kavme gidin!" dedik. Sonunda o kavmi yerle bir ettik.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥١﴾ وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

19 Meryem/51. (Ey Muhammed!) Kitap'ta Musa'yı da an! O seçkin kılınmış biri ve (tarafımızdan) gönderilmiş bir peygamberdi. 52. Ona Tur'un sağ yanından seslenmiş ve konuşmak için onu yaklaştırmıştık. 53. Rahmetimizden, kardeşi Harun'u da bir peygamber olarak ona bağışlamıştık.

وَهَلْ أُنَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿٩﴾ إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُتُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾ فَلَمَّا أَنَاهَا نُودِيَ بِأَمْسَى ﴿١١﴾ إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾ وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ

20 Taha/9. Musa'nın haberi sana geldi mi? 10. O bir ateş görmüştü de, ailesine: "Durun, ben bir ateş gördüm; ya ondan size bir kor getirir, ya da ateşin yanında bir yol gösteren bulurum" demişti. 11-17. Musa ateşin yanına gelince: "Ey Musal!" diye seslendirildi: "Ben şüphesiz senin Rabbinim; ayaklarındakileri çıkar, çünkü sen Kutsal Vadi Tuva'dasın. Ben seni seçtim; vahyolunanları dinle: Ben

لِمَا يُوحَى ﴿١٣﴾ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾ إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُحْزِنَ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى ﴿١٥﴾ فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَى ﴿١٦﴾ وَمَا تَلَكَ يَمِينُكَ يَا مُوسَى ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَى غَمِّي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى ﴿١٨﴾ قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَى ﴿١٩﴾ فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَعِيدَهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى ﴿٢١﴾ وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةٌ أُخْرَى ﴿٢٢﴾ لِتُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٣﴾ إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَبَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾ وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾ وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾ كَيْ تَسْبَحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾ وَتَذَكَّرَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾ بَلْ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾ قَالَ فَذُ أَوْبِتْ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ مَتَّأْنَا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿٣٧﴾ إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى أَمْكُ مَا يُوحَى ﴿٣٨﴾ أَنْ اقْبَلِيهِ فِي الثَّابُوتِ فَأَقْبَلِيهِ فِي الَّتِي مَلَلْنَا بِهَا بِالسَّاحِلِ بِأَحَدِهِ عَدُوًّا لِي وَعَدُوًّا لَهُ وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴿٣٩﴾ إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَقَلَلْتَ نَفْسًا فَجَعَلْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَّكَ فُتُونًا فَلَمَّتَ بَيْنَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَى ﴿٤٠﴾

Allah'ım, Benden başka tanrı yoktur; Bana kulluk et; Beni anmak için namazı kıl. Herkes işlediğinin karşılığını görsün diye, zamanını gizli tuttuğum kıyamet mutlaka gelecektir. Buna inanmayan ve hevesine uyan kimse seni ondan alıkoymasın, yoksa helak olursun. Ey Musa! Sağ elindeki nedir?" 18. (Musa:) "O benim deyneğimdir; ona dayanırım, onunla davarıma yaprak silkerim, ondan daha birçok işlerimde faydalanırım" dedi. 19. Allah: "Ey Musa onu at!" dedi. 20. Onu atar atmaz, deynek çırpınan bir yılan oluverdi. 21-24. Allah: "Onu al, korkma; Biz onu yine eski durumuna çevireceğiz. Daha büyük mucizelerimizi sana göstermemiz için elini koltuğunun altına koy da, başka bir mucize olarak, kusursuz, bembeyaz çıksın. Firavun'a git; doğrusu, o azmıştır" dedi. 25-35. Musa: "Rabbim! Göğsümü genişlet, işimi kolaylaştır ve dilimin düğümünü çöz ki, sözümü iyi anlansınlar.⁵⁴⁹ Ailemden birini, kardeşim Harun'u bana vezir yap, beni onunla destekle, onu görevimde ortak kıl ki, Seni daha çok tesbih edelim ve çokça analım. Şüphesiz, Sen bizi görmektesin" dedi. 36-39. Allah şöyle buyurdu: "Ey Musa! İstedğin sana verildi. Zaten sana başka bir defa da iyilikte bulunmuş ve annene: «Musa'yı bir sandığa koy ve suya bırak; su onu kıyıya atar, Bana da, ona da düşman olan biri onu alır» diye, söyleyeceğimizi söylemiştik. Ey Musa! Gözümün önünde yetiştirilmen için seni sevimli kıldım". 40-41. "Kız kardeşin Firavun'un sarayına giderek: «Ona bakacak birini size göstereyim mi?» diyordu. Böylece, annen üzülmesin, sevin sin diye seni ona iade etmiştik. Sen bir cana kıymıştın, seni üzüntüden kurtarmış ve seni birçok musibetlerle denemiştik. Bunun için Medyen halkı arasında yıllarca kalmıştın. Sonra muayyen vakitte dönüp geldin. Seni kendim için yetiştirdim". 42-44. "Sen ve kardeşin, ayetlerimle gidin; Beni anmakta gevşek davranmayın. Firavun'a gidin; doğrusu, o azmış-

⁵⁴⁹ Hz. Musa'nın bu duasından, onun peygamber oluncaya kadar dilinde bir özür olduğu veya fasih konuşma kabiliyeti olmadığı anlaşıyor.

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ﴿٤١﴾ اِذْهَبْ اَنْتَ وَاُخُوكَ
بِآيَاتِي وَلَا تَبَيَّا فِي ذِكْرِي ﴿٤٢﴾ اِذْهَبَا اِلَى فِرْعَوْنَ
اِنَّهُ طَغَى ﴿٤٣﴾ فَقَوْلَا لَهُ قَوْلًا لَيْتَا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ اَوْ
يَخْشَى ﴿٤٤﴾ قَالَا رَبَّنَا اِنَّا نَخَافُ اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا اَوْ
اَنْ يَطْغَى ﴿٤٥﴾ قَالَ لَا تَخَافَا اِنِّي مَعَكُمْ اَسْمَعُ
وَاَرَى ﴿٤٦﴾ فَاْتِيَاهُ فَقَوْلَا اِنَّا رَسُوْلَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ
مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ
وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ اَتْبَعِ الْهُدَى ﴿٤٧﴾ اِنَّا قَدْ اُوْحِيَ
اِلَيْنَا اَنْ الْعَذَابَ عَلَيَّ مِنْ كَذْبٍ وَتَوَلَّى ﴿٤٨﴾ قَالَ
فَمَنْ رَبُّكُمْ يَا مُوسَى ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبُّنَا الَّذِي اَعْطَى
كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ
الْاُولَى ﴿٥١﴾ قَالَ عَلِمَهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا
يُضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ﴿٥٢﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ
مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَاَخْرَجْنَا بِهٖ اَزْوَاجًا مِنْ تَبَاتِ شَجَى ﴿٥٣﴾ كُلُّوْا
وَارْعَوْا اَنْعَامَكُمْ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لآيَاتٍ لِّاُولِي الْاَلْبَابِ
﴿٥٤﴾ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ
تَارَةً اٰخَرَى ﴿٥٥﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا اٰيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ
وَأَبَى ﴿٥٦﴾ قَالَ اَحْسَبْتَا اَلْتُخْرِجُنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ
يَا مُوسَى ﴿٥٧﴾ فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهٖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَا اَنْتَ مَكَانًا سَوِيًّا
﴿٥٨﴾ قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَاَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ
ضَحَى ﴿٥٩﴾ فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهٗ ثُمَّ اتَّى
﴿٦٠﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللّٰهَ
كَذِبًا فَيَسْحَاحَكُمْ بِعَذَابٍ وَّقَدْ خَابَ مِنْ اَفْتَرَى ﴿٦١﴾
فَتَنَزَّعُوا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسْرُوا السَّحْوَى ﴿٦٢﴾ قَالُوا
اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ اِن يُرِيْدَا اَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ
بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُشْتَى ﴿٦٣﴾ فَاجْمِعُوا

tır. Ona yumuşak söz söyleyin, belki öğüt dinler veya korkar". 45. Musa ve kardeşi: "Rabbimiz! Onun bize kötülük etmesinden veya azgınlığının artmasından korkarız" dediler. 46-48. Allah: "Korkmayın; Ben sizinle beraberim; görür ve işitirim. Ona gidin şöyle söyleyin: «Biz senin Rabbin'in Elçileriyiz. İsrailoğullarını bizimle beraber gönder; onlara azabetme. Rabbin'den sana bir mucize getirdik. Selam, doğru yola uyana olsun! Bize, yalanlayıp sırt çevirene azap edileceği vahyolundu". 49. (Firavun:) "Musa! Rabbiniz kimdir?" dedi. 50. (Musa:) "Rabbimiz her şeye ayrı bir özellik veren, sonra ona yol gösterendir" dedi. 51. (Firavun:) "Öyleyse önceki nesillerin durumu nedir?" dedi. 52-53. Mûsa: "Onların bilgisi Rabbinin katında bir kitaptadır. Rabbin şaşırmasın ve unutmasın. Sizin için yeryüzünü döşeyen, onda yollar açan, gökten su indiren O'dur." dedi. Biz o su ile türlü türlü, çift çift bitkiler yetiştiririz. 54. İster yiyin, ister hayvanlarınızı otlatın, onlarda akıl sahipleri için dersler vardır. 55. Sizi yerden yarattık; oraya döndüreceğiz ve sizi tekrar oradan çıkaracağız. 56-58. Firavun'a bütün delillerimizi gösterdik de, yalanlayıp, kabulden çekindi ve (Musa'ya): "Sihirbazlığınla bizi yurdumuzdan çıkarmaya mı geldin? Şimdi biz de seninkinin benzeri bir sihri sana göstereceğiz. Bizimle senin aranda bir vakit tayin et ki, ne senin ne de bizim caymayacağımız bir yer olsun" dedi. 59. Musa: "Buluşma zamanımız sizin bayram gününüzde, insanların toplandığı kuşluk vaktidir" dedi. 60. Firavun döndü, tuzaklarını toplayıp o gün geldi. 61. Musa onlara: "Size yazıklar olsun! Allah'a karşı yalan uydurmayın, yoksa sizi azapla yok eder. Allah'a iftira eden hüsrana uğrar" dedi. 62. Sihirbazlar işi aralarında tartıştılar ve konuşmalarını gizli tuttular. 63-64. Musa ile Harun'u göstererek: "Bu iki sihirbaz, sihirleriyle sizi yurdunuzdan çıkarmak, sizin en üstün dininizi ortadan kaldırmak istiyorlar; onun için tuzaklarınızı biraraya getirin, sonra sırasıyla gelin. Bugün üstün gelen başarıya erecektir" dediler. 65. (Büyücüler:) "Ey Musa! Sen mi atacaksın, yoksa önce biz mi atalım?"

كَيْدِكُمْ ثُمَّ اتُّوا صَفَاً وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَى ﴿٦٤﴾ قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ نُلْقِيَ إِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوْلَ مَنْ أَلْقَى ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِيلَهُمْ وَعَصِيَهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى ﴿٦٦﴾ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ﴿٦٨﴾ وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ﴿٦٩﴾ فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سُجُودًا فَلَوْلَا آمَنَّا رَبَّ هَارُونَ وَمُوسَى ﴿٧٠﴾ قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرِكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَأَصْلَبَكُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ آيَاتُنَا أُشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ﴿٧١﴾ قَالُوا لَنْ نُؤْمِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرْنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾ إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِنُعْفِرَ نَا حَطَايَاَنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْنَى ﴿٧٣﴾ إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُحْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَا ﴿٧٤﴾ وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ﴿٧٥﴾ حَتَّىٰ عَذَابِ نَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ﴿٧٦﴾ وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ لِيَسَاءَ لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَحْشَى ﴿٧٧﴾ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِحُودُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾ وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿٧٩﴾ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَذَابِكُمْ وَوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوى ﴿٨٠﴾ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ

dediler. 66. Musa: "Siz atın" dedi. Birden, değnekleri ve ipleri, sihirleri yüzünden, Musa'ya sanki yürüyorlarmış gibi göründü. 67. Musa bu yüzden içinde bir korku hissetti. 68. "Korkma, sen muhakkak daha üstünsün" dedik. 69. "Sağ elindekiyi at da, onların yaptıklarını yutsun; onların yaptıkları sadece sihirbaz düzenidir. Sihirbaz nereye giderse gitsin başarı kazanamaz" dedik. 70. Sonunda sihirbazlar: "Biz Musa ve Harun'un Rabbine inandık" deyip secdeye kapandılar. 71. Firavun: "Ben size izin vermeden mi O'na inandınız? Size sihri öğreten, büyüünüz odur. Ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim, sizi hurma kütüklerine asacağım. Hangimizin azabının daha çetin ve daha kalıcı olduğunu bileceksiniz" dedi. 72-73. İman eden sihirbazlar: "Seni, gelen apaçık mucizelere ve bizi yaratana üstün tutmayacağız. Ne hüküm vereceksen ver. Sen ancak bu dünya hayatına hükmedebilirsin. Biz, yanılmalarımızı ve bize zorla yaptırdığın sihri bağışlaması için Rabbimize iman ettik. Allah'ın vereceği mükafat daha iyi ve daha kalıcıdır" dediler. 74. Rablerine suçlu olarak gelen bilsin ki, cehennem onun içindir. Orada ne ölür, ne yaşar. 75-76. Rablerine inanmış ve yararlı iş yaparak gelenlere, işte onlara, en üstün dereceler, içlerinden ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları Adn cennetleri vardır. Bu, arınanların mükafatıdır. 77. Musa'ya: "Kullarımı geceleyin yürüt, denizde onlara kuru bir yol aç; düşmanların yetişmesinden korkma ve endişe etme" diye vahyettik. 78. Firavun, ordusuyla onları takib etti, deniz de onları içine alıverdi, hem de ne alış! 79. Firavun, milletini saptırdı, onlara doğru yolu göstermedi. 80. Ey İsrailoğulları! Sizleri düşmanınızdan kurtardık, Tur'un sağ yanında sizinle sözleştik ve üzerinize kudret helvasıyla bıldırcın indirdik. 81. Size verdiğimiz rızıkların temizlerinden yiyin! Bunda aşırı gitmeyin ki, gazabımı haketmesiniz. Gazabımı hakeden kimse muhakkak mahvolur. 82. Ben tövbe edeni, inanıp yararlı iş işleyerek doğru yola gireni bağışlarım. 83. "Musa! Seni kavminden daha çabuk gelmeye sevkeden nedir?" dedik. 84. Musa:

يَحْلِلُ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدُ هَوَى ﴿٨١﴾ وَإِنِّي لَعَفَّارٌ لِمَنْ
 تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ﴿٨٢﴾ وَمَا
 أَعَجَلَكْ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى ﴿٨٣﴾ قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ
 عَلَى أَثَرِي وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ﴿٨٤﴾ قَالَ
 فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ
 ﴿٨٥﴾ فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِيفًا قَالَ
 يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدًّا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ
 الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ
 فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي ﴿٨٦﴾ قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ
 بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حُمَلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدَفْنَاهَا
 فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾ فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا
 حَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى نَفْسِي
 ﴿٨٨﴾ أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ
 لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾ وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ
 قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي
 وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾ قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ
 حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ﴿٩١﴾ قَالَ يَا هَارُونُ مَا
 مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾ أَلَّا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ
 أَمْرِي ﴿٩٣﴾ قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِلِحْتِي وَلَا بِرَأْسِي
 إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ
 تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ
 ﴿٩٥﴾ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
 مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي
 ﴿٩٦﴾ قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
 مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانظُرْ إِلَى إِلٰهِكَ

“Onlar ardımdadır. Rabbim! Hoşnut olman için Sana acele geldim” dedi. 85. Allah: “Biz, senden sonra kavmini sınıadık; Samiri onları saptırdı” dedi. 86. Musa, kavmine kızgın ve üzgün olarak döndü. “Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Uzun bir zaman mı geçti, yoksa Rabbinizin gazabına uğramak istediniz de, bana verdiğiniz sözden mi caydınız?” dedi. 87. Onlar: “Sana verdiğimiz sözden kendi mallarımız yüzünden caymadık. Bize onların (Mısırlıların) ziynet eşyasından yükler dolusu taşıtıldı. Biz onları (ateşe) attık, aynı şekilde Samiri de attı” dediler. 88. Bunun üzerine Samiri onlara böğüren bir buzağı heykeli ortaya koydu. O ve adamları: “Bu sizin de Musa’nın da tanrısıdır, ama o unuttu” dediler. 89. Görmüyorlar mıydı ki, o heykel onlara ne bir söz söyleyebilir; ne de onlara bir zarar veya fayda verebilirdi? 90. Harun da onlara önceden: “Ey kavmim! Siz bu buzağı ile sınıyorsunuz. Sizin gerçek Rabbiniz Rahman’dır. Bana uyun, emrime itaat edin” demişti. 91. Onlar da: “Musa bize dönene kadar buna sarılmaktan vazgeçmeyeceğiz” demişlerdi. 92-93. Musa gelince: “Harun! Onların saptığını görünce seni benim yolumdan gitmekten alıkoyan neydi? Benim emrime karşı mı geldin?” dedi. 94. Harun: “Ey Annemoğlu! Saçımдан sakalımdan tutma; doğrusu, senin «İsrailoğulları arasına aynlık koydun, sözüme bakmadın» demenden korktum” dedi. 95. Musa: “Ey Samiri! Ya senin yaptığın nedir?” dedi. 96. Samiri: “Onların görmedikleri bir şey gördüm ve o elçinin bastığı yerden bir avuç aldım. Bunu ziynet eşyasının eritildiği potaya attım. Nefsim böyle yaptırdı” dedi.⁵⁵⁰ 97. Musa: “Defol! Artık hayatta: «Bana dokunmayın!» demekten başka yapacağın yoktur.⁵⁵¹ Senin için asla kaçamayacağın bir ceza daha vardır. Durup üzerinde titrediğin tanrına bak; onu yakaca-

⁵⁵⁰ Mevdu'di'nin dediği gibi, Samiri'nin bu sözleri, yaptığı puta esrarengiz bir hava vermek için uydurduğu bir yalandır. Amacı ise, basit halkı kandırmaktır. Bu ayetle ilgili olarak müfessirler metnin bağlamıyla ilgisi olmayan pek çok yorum getirmişlerdir.

⁵⁵¹ Eski Ahit'e ve bazı müfessirlere göre, Samiri yaptığının dünyadaki cezası olarak -Hz. Musa'nın bedduasıyla-, cüzzam hastalığına yakalanmıştır.

الَّذِي ظَلَمْت عَلَيْهِ عَاكِفًا لِحُرَّتِهِ ثُمَّ تَلَمَّسَهُ فِي آتِنَا
 نَسْعًا ﴿٩٧﴾ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ
 كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾ كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ
 مَا قَدْ سَقَى وَقَدْ آتَيْتَكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾ مَنْ
 أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾
 خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾

ğiz, sonra denize dökceğiz” dedi. 98. Sizin Tanrınız, ancak, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır. O bilgice her şeyi kuşatmıştır. 99-100. (Ey Muhammed!) Geçmiş olayları sana böyle anlatıyoruz. Katımızdan sana da bir Kitap verdik; kim ondan yüz çevirirse bilsin ki, kıyamet günü bir günah yükü yüklenecektir. 101. Devamlı bu yükün altında kalacaklardır. Kıyamet günü bu onlar için ne kötü bir yüküdür!

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ أَنْتَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٠﴾ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَلا يَتَّقُونَ ﴿١٠١﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي
 أَخَافُ أَنْ يُكَدِّبُونَ ﴿١٠٢﴾ وَتَصِيقُ صُنْدُوقِي وَلَا
 تَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ بِنِي هَارُونَ ﴿١٠٣﴾ وَهُمْ سَمِعُوا
 ذُنُوبَ فَاخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٠٤﴾ قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا
 بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٠٥﴾ فَأَتَيْنَا فِرْعَوْنَ
 فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٦﴾ أَنْ أَرْسِلَ مِنْدَا
 بِنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ أَلَمْ لَأُرْسِلْ فِيهَا رُسُلًا وَلَئِن
 فِيهَا مِنْ عَمْرٍأ سِيبِ ﴿١٠٨﴾ وَفَعَلْتُ لَعْنَتِي فِيهَا
 فَعَلْتُ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٩﴾ قَالَ فَعَلْتُمَا إِنَّا
 وَأَنَا مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٠﴾ فَفَرَزْتُ مِنْكُمْ لَنَا جُنُودًا
 فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١١١﴾
 وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي
 إِسْرَائِيلَ ﴿١١٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ
 ﴿١١٣﴾ قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ
 كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿١١٤﴾ قَالَ لَنْ حَوَّلَهُ إِلَّا تَشْفِعُونَ
 ﴿١١٥﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿١١٦﴾ قَالَ
 إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أَرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَحْشُونٌ ﴿١١٧﴾ قَالَ
 رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ
 ﴿١١٨﴾ قَالَ لَنْ آتِيَنَّكَ إِلَهِهَا غَيْرِي لِأَخْلَعَنَّكَ مِنَ
 الْمَسْجُودِينَ ﴿١١٩﴾ قَالَ أَوْلَوْ جُنُودُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ
 ﴿١٢٠﴾ قَالَ فَاتَّ بِهَ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٢١﴾

26 Şuara/10-11. Rabbin Mûsa'ya: "Haksızlık eden kavme, Firavun'un kavmine git! Haksızlıktan sakınmazlar mı?" diye seslendi. 12-14. Mûsa: "Rabbim! Beni yalanlamalarından korkuyorum; göğsüm daralıyor, dilim açılmıyor. Onun için Hârun'a da elçilik ver. Üstelik onlara karşı suçluyum. Beni öldürmelerinden korkuyorum" demişti. 15-17. Allah: "Hayır; ikiniz mucizelerimizle gidin. Biz sizinle beraber dinlemekteyiz. Firavun'a varın: «Biz ikimiz âlemlerin Rabbi'nin elçileriyiz! İsrailoğulları'nı bizimle beraber gönder!» deyin" demişti. 18-19. Firavun Mûsa'ya: "Biz seni çocukken yanımıza alıp büyütmedik mi? Hayatının birçok yıllarını aramızda geçirdin. Sonunda yapacağını da yaptın. Sen nankörlerden birisin" dedi. 20-22. Musa: "O işi kasten yaptıysam, sapıklardan biri sayılırım. Bu yüzden, sizden korkunca aranızdan kaçtım. Sonra, Rabbim bana hikmet verip, beni peygamber yaptı. Başıma kaktığın bu nimet, İsrailoğulları'nı kendine köle ettiğinden ötürüdür" dedi. 23. Firavun: "Âlemlerin Rabbi de nedir?" dedi. 24. (Musa:) "Kesin olarak inanacaksanız, bilin ki, O, göklerin, yerin ve ikisinin arasında bulunanların Rabbi'dir" dedi. 25. (Firavun) yanında bulunanlara: "İşitmiyor musunuz?" dedi. 26. (Musa:) "O sizin de Rabbiniz, önce geçmiş atalarınızın da Rabbidir" dedi. 27. (Firavun:) "Size gönderilen peygamberiniz şüphesiz delidir" dedi. 28. (Musa:) "Eğer akledabilen kimselerseniz, bilin ki, O, doğunun, batının ve ikisinin arasında bulunanların Rabbi'dir" dedi. 29. (Firavun:) "Benden başkasını tanrı edinirsen,

وَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْلَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ
 إِذَا هِيَ بِيضَاءٌ لِلنَّاطِرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ
 هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ
 أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾ قَالُوا أَرْجِهْ
 وَأَخَاهُ وَأَتِيتُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾ يَا ثُوكَ
 بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾ فَجَمَعَ السَّحَرَةَ لِمِيقَاتِ
 يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٣٨﴾ وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُمْ مُحْتَمِعُونَ
 ﴿٣٩﴾ لَعَلْنَا تَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْعَالِيِينَ
 ﴿٤٠﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَنَا
 لِأَجْرٍ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالِيِينَ ﴿٤١﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنِّكُمْ
 إِذَا لَمِنَ الْمُقْرَبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا
 أَنتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٣﴾ فَأَلْقَوْا حِجَالَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَالُوا
 بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْعَالِيُونَ ﴿٤٤﴾ فَأَلْقَى مُوسَى
 عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾ فَأَلْقَى
 السَّحَرَةَ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ
 ﴿٤٧﴾ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾ قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ
 قَبْلَ أَنْ آدَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ
 فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ
 خِلَافٍ وَأَلْصَبَكُمُ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾ قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا
 إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا
 خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَى
 مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾ فَأَرْسَلَ
 فِرْعَوْنَ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ
 لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ ﴿٥٥﴾
 وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَادِرُونَ ﴿٥٦﴾ فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتِ
 وَعَيْوُنٍ ﴿٥٧﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾ كَذَلِكَ
 وَأُورِثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾ فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ
 ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا تَرَاءَى الْعَمَّانِ قَالَ اصْحَابُ مُوسَى

seni zindanlık ederim" dedi. 30. (Musa:) "Sana apaçık bir şey getirmiş isem de mi?" dedi. 31. (Firavun:) "Doğru sözlülerden isen, haydi getir" dedi. 32. Bunun üzerine Musa deyneğini attı, apaçık bir yılan oluverdi. 33. Elini çıkardı, bakanlara bembeyaz göründü. 34-35. (Firavun) çevresinde bulunan ileri gelenlere: "Bu, bilgili bir sihirbaz; sizi sihirle yurdunuzdan çıkarmak istiyor; ne buyurursunuz?" dedi. 36-37. "Onu ve kardeşini alıkoym; şehirlere, sana bütün bilgin sihirbazları getirecek toplayıcılar gönder" dediler. 38. Sihirbazlar, belirli bir günün bildirilen vaktinde toplandılar. 39. İnsanlara: "Siz de toplanır mısınız?" denildi. 40. İnsanlar: "Büyücüler üstün gelirlerse, biz de belki onlara uyarız" dediler. 41. Büyücüler geldiklerinde, Firavun'a: "Biz üstün gelirsek, şüphesiz bize bir ödül vardır, değil mi?" dediler. 42. (Firavun:) "Evet; o takdirde siz gözde kimselerden olacaksınız" dedi. 43. Musa onlara: "Ne atacaksanız atın" dedi. 44. Onlar da iplerini ve deyneklerini attılar ve: "Firavun'un onuru için, şüphesiz, biz üstün geleceğiz" dediler. 45. Musa da deyneğini attı; o, onların uydurduklarını yutmaya başladı. 46-48. Bunun üzerine büyücüler secdeye kapanarak: "Âlemlerin Rabbine, Musa ve Hârun'un Rabbine inandık" dediler. 49. (Firavun:) "Ben size izin vermeden ona inandınız hal Doğrusu, o size büyüü öğreten büyüğünüzdür. Şimdi bileceksiniz; ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim; hepinizi astıracağım" dedi. 50-51. İnanan büyücüler: "Zaran yok, biz Rabbimize döneceğiz. İnananların ilki olmamızdan ötürü, Rabbimizin kusurlarımızı bağışlayacağını umarız" dediler. 52. Biz Musa'ya: "Kullarını geceleyin yola çıkar; şüphesiz izleneceksiniz" diye vahyettik. 53-56. Bu arada Firavun şehirlere: "Bunlar bizi öfkeliendiren döküntü azınlıklardır; hepimiz tedbirli olmalıyız" diyen haberciler gönderdi. 57-59. Ama Biz Firavun ve adamlarını bahçelerden, pınar başlarından, hazinelerden ve şerefli makamlardan çıkardık. Böylece oralara İsrailoğulları'nı mirasçı kıl-

إِنَّا لَمَذْرُكُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطُّودِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾ وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَأَنْحَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ﴿٦٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِيهِ إِنِّي آنستُ نَارًا سَأَتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾ يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾ وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ فِي سِتِّعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٢﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾ وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

تَلُّو عَلَيْكَ مِنْ نَبِيِّ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يُدْبِحُ أَبْنَاءَهُمْ

dık. 60. Firavun ve adamları, güneş üzerlerine doğarken İsrailoğulları'nın peşine düştüler. 61. İki topluluk birbirini gördüğünde, Mûsâ'nın adamları: "İşte yakalandık" dediler. 62. Mûsa: "Hayır; Rabbim benimle beraberdir, bana elbette yol gösterecektir" dedi. 63. Bunun üzerine Biz Musa'ya: "Deyneğinle denize vur" diye vahyettik. Deniz birden ikiye ayrıldı, her parçası yüce bir dağ gibiydi. 64. Oraya, geridekileri de yaklaştırdık. 65. Mûsa ve beraberinde bulunanların hepsini kurtardık. 66. Öbürlerini suda boğduk. 67. Bunda şüphesiz ders vardır, ama çoğu inanmamaktadır. 68. Rabbin, Üstün'dür, merhametlidir.

27 Neml/7. Mûsa, ailesine: "Ben bir ateş gördüm; size oradan ya bir haber getireceğim, yahut ısınasınız diye tutuşmuş bir kor getireceğim" demişti. 8. Oraya geldiğinde kendisine şöyle seslenildi: "Ateşin yanında olan ve çevresinde bulunanlar mübarek kılınmıştır. Alemlerin Rabbi olan Allah yücedir". 9-12. Allah: "Ey Mûsa! Ben Üstün ve Bilge olan Allah'ım. Deyneğini at!" dedi. Mûsa deyneğinin yılan gibi hareketler yaptığını görünce arkasına bakmadan dönüp kaçtı. Allah: "Ey Mûsa! Korkma; Benim huzurunda elçiler korkmaz. Yalnız, haksızlık eden, sonra kötülüğü iyiliğe çeviren kimse bilsin ki, Ben çok bağışlayıcı ve merhametliyim. Elini koynuna sok, Firavun ve kavmine gönderilen dokuz mucizeden biri olarak kursuz, bembeyaz çıksın. Gerçekten onlar yoldan çıkmış bir toplumdur" dedi. 13. Âyetlerimiz gözlerinin önüne serilince: "Bu apaçık bir büyüdür" dediler. 14. Vicdanları kesin olarak kabul ettiği hâlde, zulmederek ve büyüklenerek onları bile bile inkâr ettiler. Bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bir bak!

28 Kasas/3. Ey Muhammed! İnanan bir toplum için, gerçeğe uygun olarak, sana Mûsa ve Firavun olayını anlatacağız. 4. Firavun memleketin başına geçti ve halkını firkalara ayırdı. İçlerinden bir topluluğu güçsüz bula-

وَيَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾
 وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ
 وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾ وَتُمْكِنَ لَهُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَتُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ
 مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ
 أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِيفَتْ عَلَيْهِ فَلَقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي
 وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ
 ﴿٧﴾ فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
 إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾
 وَقَالَتِ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ قُرَّةَ عَيْنٍ لِي وَلَكِ لَا تَقْتُلُوهُ
 عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ
 ﴿٩﴾ وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِعًا إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي
 بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
 ﴿١٠﴾ وَقَالَتِ لِأُخْتِهِ قُصِّيه فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنْبِ
 وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾ وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ
 قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ
 وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ
 عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ
 آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ
 ﴿١٤﴾ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
 فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ
 عَدُوِّهِ فَاسْتَعَاثَ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ
 فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ
 الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي
 ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
 الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ
 ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا

rak onların oğullarını boğazlıyor, kadınlarını sağ bırakıyordu, çünkü o bozgunculardandı. 5-6. Biz memlekette güçsüz bırakılanlara iyilikte bulunmak, onları önderler kılmak, onları vâris yapmak, onları o yere yerleştirmek, Firavun, Hâmân ve her ikisinin askerlerine, çekinmekte oldukları şeylerin neler olduğunu göstermek istiyorduk. 7. Mûsa'nın annesine: "Çocuğu emzir, başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman onu suya bırak. Korkma, üzülme; Biz onu sana döndüreceğiz ve onu elçilerden yapacağız" diye bildirmiştik. 8. Firavun'un adamları rastlayıp onu almışlardı. İleride onlara düşman ve başlarına dert olacaktı. Firavun, Hâmân ve askerleri yanılmışlardı. 9. Firavun'un karısı: "Benim de senin de gözün aydın olsun! Onu öldürmeyiniz; belki bize faydalı olur, yâhut onu evlat ediniz" dedi. Aslında işin farkında değillerdi. 10. Mûsa'nın annesi, gönlü bomboş sabahı etti. İnananlardan olması için kalbini pekiştirmeseydik, neredeyse saraya alınan çocuğun kendi oğlu olduğunu açığa vuracaktı. 11. Mûsa'nın ablasına: "Onu izle" dedi. O da, kimse farkına varmadan Mûsa'yı uzaktan gözetledi. 12. Önceden, süt annelerinin memesini kabul etmemesini sağladık. Mûsa'nın ablası: "Size, sizin adınıza ona bakacak, iyi davranacak bir aileyi tavsiye ediyim mi?" dedi. 13. Böylece onu, annesinin gözü aydın olsun, üzülmesin, Allah'ın verdiği sözün gerçek olduğunu bilsin diye, ona geri çevirdik. Fakat onların çoğu bilmezler. 14. Mûsa ergenlik çağına gelip olgunlaşınca, ona hüküm ve ilim verdik. İyi davrananları böyle ödüllendiririz. 15. Mûsa, halkının haberi olmadığı bir zamanda şehre girdi. Biri kendi adamlarından, diğeri de düşmanlarından olan iki adamın döğüştüğünü gördü. Kendi tarafından olan kimse, düşmanına karşı ondan yardım istedi. Mûsa da ötekine bir yumruk indirdi ve ölümüne sebep oldu. "Bu Şeytan'ın işidir; çünkü o apaçık, saptıran bir düşmandır" dedi. 16. Mûsa: "Rabbim! Ben kendime yazık ettim, beni bağışla" dedi. Allah da onu bağışladı. O, çok bağışlayıcı ve merhametlidir. 17. Mûsa: "Rabbim! Bana verdiğin nimete andolsun ki, bir daha suç-

يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٨﴾ ﴿١٨﴾ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾ ﴿١٩﴾ وَحَاءَ رَجُلٍ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾ ﴿٢٠﴾ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا تَوَجَّهَ بَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾ ﴿٢٢﴾ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَمْسِي حَتَّى يَصِدْرَ الرَّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾ ﴿٢٣﴾ فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾ ﴿٢٤﴾ فَجَاءَهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقِصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَحَوْتُ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾ ﴿٢٥﴾ قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي تَمَانِي حَتَّى إِذَا أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْسُقَ عَلَيْكَ سَعْدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾ ﴿٢٧﴾ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾ ﴿٢٨﴾ فَلَمَّا

lulara arka çıkmayacağım” dedi.⁵⁵² 18. Şehirde, korku içinde etrafı gözetip dolaşarak sabahladı. Dün kendisinden yardım isteyen kimse bağıarak ondan yine yardım istiyordu. Mûsa ona: “Belli ki, sen azgının birisin” dedi. 19. Mûsa, ikisinin de düşmanı olan kimseyi yakalamak isteyince, o: “Ey Mûsa! Dün bir cana kıydığın gibi beni de mi öldürmek istiyorsun? Sen arabuluculardan olmayı istemiyor, ancak yeryüzünde bir zorba olmak istiyorsun” dedi. 20. Şehrin öbür ucundan koşarak bir adam geldi: “Ey Mûsa! İleri gelenler, seni öldürmek için aralarında görüşüyorlar. Hemen uzaklaş. Ben senin iyiliğini istiyorum” dedi. 21. Musa, korku içinde çevresini gözetleyerek oradan çıktı. “Rabbim! Beni zâlim toplumdan kurtar” dedi. 22. Medyen’e doğru yöneldiğinde: “Rabbimin bana doğru yolu göstereceğini umarım” dedi. 23. Medyen suyuna gelince, davarlarını sulayan bir insan topluluğu buldu. Onlardan başka, hayvanlarını koruyan iki kız gördü. Onlara: “Sıkıntınız nedir?” dedi. “Çobanlar ayrılana kadar biz sulamayız. Babamız çok yaşlıdır onun için bu işi biz yapıyoruz” dediler. 24. Mûsa onların davarlarını suladı. Sonra gölgeye çekildi: “Rabbim! Bana ırdıreceğin iyiliğe muhtacım” dedi. 25. O sırada, kızlardan biri utana utana yürüyüp ona geldi: “Babam sana sula- ma ücretini ödemek için seni çağırıyor” dedi. Mûsa ona gelince, başından geçeni anlattı. O: “Korkma; artık zâlim kavimden kurtuldun” dedi. 26. İki kızdan biri: “Babacağım! Onu ücretli olarak tut; ücretle tuttuklarının en iyisi bu güçlü ve güvenilir adamdır” dedi. 27. Kızların babası: “Benim için sekiz yıl çalışmana karşılık bu iki kızım- dan birini sana nikahlamak istiyorum. Eğer on yıla tamamlarsan o senden bir lütuf olur. Ama sana bir sıkıntı vermek istemem. İnşallah beni iyi kimselerden bulacaksın” dedi. 28. Mûsa: “Bu seninle benim aramda- dır. Demek ki, bu iki süreden hangisini dol-

⁵⁵² Bu olaydan ve Hz. Musa'nın ifadelerinden, onun asabi fakat o derecede de adalet duygusu keskin bir kişiliğe sahip olduğu anlaşılmalıdır.

قَضَى مُوسَى الْأَحْلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ
الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي
آيِكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾
﴿٢٩﴾ فَلَمَّا أَنهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الرَّادِ الْأَيْمَنِ فِي
الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَامُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾ وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ
كَأَنهَا حَيٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَامُوسَى أَقْبِلْ وَلَا
تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾ أَسْأَلُكَ يَدَكَ فِي
حَيِّكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ
جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَيْهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ
رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ
﴿٣٣﴾ وَأَخِي هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ
مَعِيَ رِذَاءً يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾
قَالَ سَشِدْ عُضْدَكَ بِأَخِيكَ وَتَجْعَلْ لَكُمْ سُلْطَانًا فَلَا
يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنتُمَا وَمَنْ آتَيْكُمَا الْعَالِيُونَ
﴿٣٥﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا
هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرَى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾ وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ
بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا
يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا
عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانَ عَلَى
الطِّينِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى
وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ
وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا
يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ
فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ

durursam doldurayım bir düşmanlığa uğramayacağım. Söylediklerimize Allah vekildir" dedi.⁵⁵³ 29. Mûsa süreyi doldurunca ailesiyle birlikte yola çıktı. Tür tarafından bir ateş gördü. Ailesine: "Durun, ben bir ateş gördüm; belki ondan size bir haber yahut tutuşmuş bir odun getirim de ısınırsınız" dedi. 30-31. Oraya gelince, kutlu yerdeki vâdinin sağ yanındaki ağaç cihetinden Mûsa'ya: "Ey Mûsa! Şüphesiz Ben alemlerin Rabbi olan Allah'ım. Deyneğini at" diye seslenildi. Mûsa, (deyneğin) yılan gibi hareketler yaptığını görünce, dönüp arkasına bakmadan kaçtı. "Ey Mûsa! Dön gel; korkma; şüphesiz güvende olanlardansın" (denildi). 32. "Elini koynuna koy; lekesiz, bembeyaz çıksın. Ellerini koltuk altına çek, korkun kalmasın. Bu ikisi Firavun ve ileri gelenlerine karşı Rabbinin iki delilidir. Onlar yoldan çıkmış bir toplumdur". 33-34. Mûsa: "Rabbim! Ben onlardan bir cana kıydım. Beni öldürmelerinden korkarım. Kardeşim Hârûn'un dili benimkinden daha düzgündür. Onu, beni destekleyen bir yardımcı olarak benimle gönder, çünkü beni yalanlamalarından korkuyorum" dedi. 35. Allah: "Seni kardeşinle destekleyeceğiz; size öyle bir kudret vereceğiz ki, onlar size el uzatamayacaklar. Âyetlerimizle siz ve ikinize uyanlar üstün geleceklerdir" dedi. 36. Mûsa onlara apaçık mucizelerimizle gelince: "Bu sadece uydurma bir büyüdür. Önceki atalarımızdan böylesini işitmemiştik" dediler. 37. Mûsa: "Rabbim, O'nun katından bir doğruluk rehberini kimin getirdiğini, dünyanın sonunun kimin olacağını daha iyi bilir. Haksızlık edenler başarıya ulaşamazlar" dedi. 38. Firavun: "Ey ileri gelenler! Sizin benden başka bir tanrınız olduğunu bilmiyorum. Ey Hâmân! Benim için çamur üzerine bir ateş yak, tuğla hazırla ve bana bir kule yap; çıkıp belki Mûsa'nın tanrısını görürüm. Çünkü ben Mûsa'nın yalancı olduğunu düşünüyorum" dedi. 39. Firavun ve askerleri, memlekette haksız yere büyüklük tasladılar. Ger-

⁵⁵³ Bütün bu olaylar, Hz. Musa'nın peygamberlik görevini üstlenmesinden önce olmuştur.

أَيُّهَا يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ وَأَتَعَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْضُوحِينَ ﴿٤٢﴾ وَالْقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى تَصَٰئِرٍ لِلنَّاسِ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَاسْأَلْنَا نَبِيَّ إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُمَا النَّوْلَ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَٰئِرٍ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾ فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَقِزَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾ فَقُلْنَا مَنْ بَعْدَهُ لِنَبِيِّ إِسْرَائِيلَ اسْكُتُوا الْأَرْضِ فَبَدَا حَاءٌ وَعَدُّ الْأَجْرَةِ جِنًّا بَكُمْ لَقِينَا ﴿١٠٤﴾

وَأَتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ﴿٢﴾ ذُرِّيَّةً مِنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾ وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّةً وَيَنْتَقِزَنَّ عَنْ عُكُوفِكُمْ كِبِيرًا ﴿٤﴾ فَبَدَا حَاءٌ وَعَدُّ أُولَاهُمَا بَعْثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ﴿٥﴾ ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ

çekten Bize döndürülmeyeceklerini sandılar. 40. Biz de, onu ve askerlerini yakalayıp suya attık. (Ey Muhammed!) Haksızlık edenlerin sonunun nasıl olduğuna bir bak. 41. Onları, ateşe çağıran önderler kıldık; onlar kıyâmet günü de yardım görmezler. 42. Bu dünyada peşlerine lânet taktık; onlar kıyâmet gününde de iğrenç kimselerden olacaklardır. 43. Biz, ilk nesilleri yok ettikten sonra, öğüt alınlar diye insanlar için açık deliller, rehber ve rahmet olarak Mûsa'ya Kitab'ı verdik.

17 İsra/101. (Ey Muhammed!) Musa'ya dokuz apaçık mucize verdik. İsrailoğulları'na sor. Kendine Musa geldiği zaman Firavun: "Ey Musa! Ben senin büyülenmiş olduğunu düşünüyorum" demişti. 102. Musa da: "Göklerin ve yerin Rabbinin gözaçıcı belgeleri olarak bunları indirdiğini biliyorsunuzdur. Ey Firavun! Ben de, senin yok olacağını sanıyorum" dedi. 103. Firavun onları memleketten sürmek istedi. Biz de onu ve beraberindekilerin hepsini suda boğduk. 104. Bundan sonra İsrailoğulları'na: "Burada siz oturun. Ahiretin vakti gelince hepinizi biraraya getiririz" dedik.

17 İsra/2-3. Mûsa'ya Kitab'ı verdik ve onu (Kitab'ı) İsrailoğulları'na rehber kıldık: "Benden başkasını vekil tutmayın, ey Nûh'un –o çok şükreden bir kuldu– beraberinde kurtardıklarımızın soyundan gelenler!" 4. Kitap'ta İsrailoğulları'na: "Andolsun, yeryüzünde iki defa bozgunculuk yapacaksınız ve kibirlendikçe kibirleneceksiniz" diye bildirmiştik.⁵⁵⁴ 5. Birincisinin vakti geldiğinde, pek güçlü olan kullarımızı üzerinize saldı ve yurtlarınız arasında do-laştılar. Bu yerine gelecek bir vaad idi.

⁵⁵⁴ İsrailoğulları için Musa Kitab'ında haber verildiği belirtilen bu iki fitne, tarihte –Kur'an'ın nüzulünden önce– vaki olmuştur. Birincisinde, İsrailoğulları'nın doğru yoldan ayrılmaları üzerine Allah'tan bir ceza olarak Babililer Kudüs'e girmiş, Mescid'i yıkmış ve İsrailoğulları'nı sürgün etmişlerdi. Daha sonra İsrailoğulları Kudüs'e dönmüş ve Mescid'i yeniden inşa etmişlerdi. İkinci fitne MS. 70 yılında meydana gelmiştir. Bu kez Romalılar Kudüs'ü işgal etmiş, Mescid'i yıkmış ve İsrailoğulları'nı tekrar sürgün etmişlerdi. Bu ikinci sürgün 20.Yüzyıla kadar sürmüştür. Yahudiler 1948'de Filistin'de İsrail devletini kurmuş ve 1967'deki Yedigün savaşları sonucunda Kudüs'e tamamen hakim olmuşlardır.

الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ
أَكْثَرَ نَفِيرًا ﴿٦٦﴾ إِنَّ أَحْسَنَكُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ
أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوعُوا وَجُوهَكُمْ
وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيَبْتَلُوا مَا
عَلَّمُوا تَنْبِيرًا ﴿٦٧﴾ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ
عُدْتُمْ عُدْنَاً وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٦٨﴾

6. Sonra sizi onlara galip getirdik. Size mal- lar ve oğullar verdik ve sayınızı artırdık. 7. İyi davranırsanız, kendinize iyi davranmış olursunuz; kötü davranırsanız, kendinize kötü davranmış olursunuz. İkincisinin vakti geldiğinde, size suratınızı astırtırlar, ilk defa girdikleri gibi Mescid'e yine girerler ve ele geçirdiklerini yerle bir ederler. 8. Rabbinizin size acıması umulur. Fakat siz dönerseniz, Biz de döneriz. Cehennemi inkârcılara zindan kılmışızdır.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَكِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ
﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا
لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا
جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾
قَالُوا أَجِئْنَا لِنَتَلَفِتْنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ
لَكُمْ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ
﴿٧٨﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ
﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا
أْتُمْتُمْ مُّلقُونَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ
بِهِ السَّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾ وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ
كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾ فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ
مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ
وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ
﴿٨٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾ فَقَالُوا عَلَىٰ اللَّهِ
تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾
وَنَحْنُ بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾ وَأَوْحَيْنَا
إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا

10 Yunus/75. Sonra, onların ardından da Firavun ve adamlarına açık belgelerimizle Mûsa ve Harun'u gönderdik. Ama onlar büyüklendiler ve suçlu bir topluluk oldular. 76. Katımızdan gerçek onlara gelince: "Bu düpedüz bir büyüdür" dediler. 77. Mûsa: "Size gelen gerçeğe dil mi uzatıyorsunuz? Bu büyü müdür? Büyücüler kurtulamazlar" dedi. 78. Onlar (Musa'ya): "Siz bizi babalarımızı üzerinde bulduğumuz yoldan çevire- siniz de, bu ülkede ululuk sizin olsun diye mi bize geldiniz? Biz size inanmıyoruz" de- diler. 79-80. Firavun: "Bana bütün bilgin büyücülerini getirin" dedi. Büyücüler ge- lince, Mûsa onlara: "Atacağınızı atın" dedi. 81-82. Onlar attıkları zaman Musa: "Bu or- taya koyduğunuz şey büyücülüktür; fakat Allah onu boşa çıkaracaktır. Allah bozgun- cuların işini düzeltmez. Suçluların hoşuna gitmese de, Allah sözleriyle gerçeği ortaya koyacaktır" dedi. 83. Mûsa'ya, kendi top- lumundan yalnız birtakım gençler, Firavun ve ileri gelenlerinin işkence etmesinden korka korka inanmıştı. Firavun ülkede ha- kim bir zorba idi. O aşırı gidenlerden biri idi. 84. Mûsa: "Ey kavmim! Allah'a inanı- yorsanız ve Müslüman iseniz, O'na güve- nin" demişti. 85-86. Onlar: "Allah'a gü- vendik. Rabbiniz! Haksız bir topluluk ile bizi sına. Rahmetinle bizi inkârcı toplu- luktan kurtar" dediler. 87. Mûsa ve karde- şine: "Mısır'da toplumunuza evler hazırla-

وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾ وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَيَّ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَيَّ قُلُوبَهُمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾ قَالَ قَدْ أُجِيبْتُ دَعْوَتَكُمْ فَاستَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾ وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ الْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾ فَالْيَوْمَ تُنحِكُ بِبَدَنِكَ لِنُنَكِّسَ لِمَنْ خَلَقْنَا آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ مَبُورًا صِدْقَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٩٦﴾ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلِكِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾ يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾ وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بِنَسِ الرَّفْدِ الْمَرْفُودِ ﴿٩٩﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

yın. Evlerinizi karşılıklı⁵⁵⁵ yapın, namazı kılın ve inananları müjdeleyin” diye vahyettik. 88. Mûsa: “Rabbimiz! Sen Firavun’a ve ileri gelenlerine dünya hayatında süsler ve nice mallar verdin. Rabbimiz! Senin yolundan saptırmaları için mi? Rabbimiz! Onların mallarını yok et. Gönüllerini katılaştır ki, acı azabı görmedikçe inanmasınlar” dedi. 89. Allah: “İkinizin duâsı kabul olundu. Dürüst hareket edin. Bilmeyenlerin yoluna asla uymayın” dedi. 90. İsrailoğulları’nı denizden geçirdik. Firavun ve askerleri haksızlık ve düşmanlıkla peşlerine düştüler. Firavun boğulacağı zaman: “İsrailoğulları’nın inandığından başka tanrı olmadığına inandım; artık ben de Müslümanlar’danım” dedi. 91-92. “Şimdi mi? Oysa, daha önce başkaldırmıştın ve bozgunculardandın. Senden sonrakilere bir ders olması için, bugün cesedini kurtaracağız” denildi. Doğrusu, insanların çoğu âyetlerimizden habersizdir. 93. İsrailoğulları’nı iyi bir yere yerleştirdik ve onlara temiz rızıklar verdik. Kendilerine ilim gelene kadar ayrılığa düşmediler. Rabbin onların ayrılığa düştükleri şeylerde kıyamet günü aralarında hüküm verecektir.

11 Hud/96-97. Mûsa’yı mucizelerimizle ve apaçık bir belge ile Firavun’a ve ileri gelenlerine göndermiştik. Firavun’un emri doğruya iletici olmadığı hâlde, Firavun’un emrine uydular. 98. Firavun, kıyamet günü kavminin önünden gidecek ve onları ateşe götürecektir. Varacakları yer ne kötü yerdir! 99. Burada da, kıyamette de peşlerine lânet takılmıştır. Onlara verilen bu armağan, ne kötü bir armağandır! 100. (Ey Muhammed!) Bu sana anlattıklarımız kasabaların başlarından geçenlerdendir. Onların kimi ayakta ve kimi de biçilmiş gibi yerle bir edilmiştir.

⁵⁵⁵ Bu ifade çoğu kez “evlerinizi kibleye karşı yapın” şeklinde çevrilmiştir.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾ وَإِنْ كَلَّا لَمَا يُؤْفَيْنَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْعَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

وَلَقَدْ مَتَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾ وَتَجَنَّبَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾ وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكْفَرُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾ وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾ وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾ سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾ إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٣﴾ إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ

11 Hud/110. Musa'ya Kitab'ı vermiştik de onda ayrılığa düşülmüştü. Rabbinin verilmiş bir sözü olmasaydı, aralarında hükmedilmiş olurdu. Doğrusu onlar, onun hakkında kuşku verici bir şüphe içindedirler. 111. Rabbin onların hepsine işlerinin karşılığını tam ödeyecektir; O onların yaptıklarından haberdardır.

6 En'am/146. Yahudi olanlara, tırnaklı her hayvanı haram kılmıştık. Onlara, siğir ve davarın sırt, bağırsak ve kemik yağları dışında kalan iç yağlarını da haram kılmıştık. Aşırı gitmelerinden dolayı onları cezalandırmıştık. Şüphesiz, Biz doğru söyleriz.⁵⁵⁶

6 En'am/154. Sonra iyi davrananlara (nimetimizi) tamamlamak ve her şeyi açıklamak üzere; Rablerine kavuşacaklarına inansınlar diye rehber ve rahmet olarak Mûsa'ya Kitab'ı verdik.

37 Saffat/114. Biz Mûsa ve Hârûn'a iyilikte bulunmuştuk. 115. Onları ve kavimlerini büyük bir sıkıntıdan kurtarmıştık. 116. Onlara yardım etmiştik de üstün gelmişlerdi. 117. Onlara (Musa ve Harun'a) apaçık anlaşılan Kitab'ı vermiştik. 118. Onları doğru yola eriştirmiştik. 119-120. Sonra gelenler arasında "Mûsa ve Hârûn'a selâm olsun" diye birer ün bıraktık. 121. Biz iyileri böyle ödüllendiririz. 122. Onlar Bizim inanmış kullarımızdandı.

40 Mu'min/23-24. Mûsa'yı mucizelerimiz ve apaçık delillerle Firavun, Hâmân ve Kârûn'a gönderdik. Ama onlar: "Bu yalancı büyücünün biridir" dediler. 25. Mûsa, katımızdan onlara gerçeği getirince: "Onunla

⁵⁵⁶ Tefsirlerde hakim olan genel anlayışa göre, Yahudiler'in haddi aşmaları üzerine Allah onları cezalandırmak amacıyla bu sayılanları yasaklamıştır. Mevdudi, ayetteki *harramnâ* ifadesinin vahiy aracılığıyla Allah'ın haram kılmasının kastedilmediğini; Yahudiler'in yoldan çıkmaları sonucunda başlarına geçen zalim yöneticilerin koydukları yasakları, Kur'an'ın bu şekilde ifade ettiğini söylemektedir.

آمُوا مَعَهُ وَاسْتَحْبُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾ وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصَيِّكُمْ تَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾ يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَبْصُرْنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾ يَوْمَ تُؤَلَوْنَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زُلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ نَبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبِيرٌ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطَّعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٌ ﴿٣٥﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾ أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ

beraber inananların oğullarını öldürün, kadınlarını sağ bırakın" dediler. Fakat, inkârcıların tuzağı elbette boşa çıkar. 26. Firavun: "Beni bırakın da Mûsa'yı öldüreyim, o Rabbine yalvaradursun. Onun, sizin dininizi değiştireceğinden veya yeryüzünde karışıklık çıkaracağından korkuyorum" dedi. 27. Mûsa: "Ben, hesap görülecek güne inmayan büyüklenenlerin hepsinden, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a sığınırım" dedi. 28-29. Firavun ailesinden olup da inandığını gizleyen bir adam dedi ki: "Rabbim Allah'tır diyen bir adamı mı öldüreceksiniz? Oysa o size Rabbinizden açık belgelerle gelmiştir. Eğer yalancıysa, yalanı kendisinedir; eğer doğru sözlü ise, sizi tehdit ettiklerinin bir kısmı başınıza gelir. Allah aşırı giden yalancıyı doğru yola erdirmez. Ey Kavmim! Bugün memlekette hükümlerlik sizindir, başta olanlar sizsiniz. Ama Allah'ın baskını bize çatinca, O'na karşı bize kim yardım eder?" Firavun: "Ben size ancak kendi görüşümü belirtiyorum ve ben size ancak doğru yolu gösteriyorum" dedi. 30-35. İnanmış olan adam: "Ey Kavmim! Ben sizin hakkınızda, Nûh, Âd, Semûd kavmi ve onlardan sonra gelenlerin durumu gibi, peygamberleri yalanlayan toplulukların uğradıkları günün benzerinden korkuyorum. Allah kullara haksızlık etmek istemez. Ey Kavmim! Sizin hesabınıza, bağırip çağırışma gününden korkuyorum. Arkanızı dönüp kaçacağınız gün Allah'a karşı sizi savunan bulunmaz. Allah'ın saptırdığını doğru yola getirecek yoktur. Andolsun ki, Yûsuf da daha önce size belgelerle gelmişti. Size getirdiği şeylerden şüphelenip durmuştunuz. Sonunda Yûsuf ölünce: "Allah onun ardından hiçbir elçi göndermeyecek" demiştiniz. Allah aşırı şüpheci kimseyi işte böyle saptırır. Bunlar, Allah'ın âyetleri üzerinde kendilerine gelmiş bir delil bulunmadan tartışıyorlar. Bu, Allah katında da, inananların yanında da öfkeyi artırır. Allah, büyüklük taşıyan her zorba kalbi işte böyle mühürler" dedi. 36-37. Firavun: "Ey Hâmân! Bana bir kule yap; belki yollara, göklerin yollarına erişirim de, Mûsa'nın Tanrısı'nı görürüm."

وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ الَّذِي
 آمَنَ يَا قَوْمِ أَتَّبِعُونَ أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾ يَا قَوْمِ
 إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ
 الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
 وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
 فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ
 ﴿٤٠﴾ وَيَا قَوْمِ مَا لِيَ أَدْعُوكُمْ إِلَى التَّجَاوُزِ وَتَدْعُونَنِي
 إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا
 لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ
 ﴿٤٢﴾ لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي
 الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ
 الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾ فَسْتَذَكِّرُونَ مَا
 أَقُولُ لَكُمْ وَأَفْوِضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ
 بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَّا مَكْرُوا وَحَاقَ
 بِالْأَلْفِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾ النَّارُ يُعْرَضُونَ
 عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ
 فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

Ben onun yalancı olduğunu düşünüyorum" dedi. Firavun'a, kötü işi böylece güzel gösterildi ve doğru yoldan alıktı. Firavun'un düzeni elbette boşa gidecektir. 38-44. O inanan kimse⁵⁵⁷: "Ey Kavmim! Bana uyun; sizi doğru yola erdirmeyim. Ey kavmim! Bu dünya hayatı (geçici) bir menfaattir; ama ahiret, işte o kalınacak yurttur. Kim bir kötülük işlerse onun kadar ceza görür. Kadın veya erkek, kim inanarak yararlı iş işlerse, işte onlar hesapsız şekilde rızıklandırılacakları cennete girerler. Ey Kavmim! Nedir başıma gelen? Ben sizi kurtuluşa çağırıyorum, siz ise beni ateşe çağırıyorsunuz. Siz beni Allah'ı inkâr etmeye, bilmediğim bir şeyi O'na ortak koşmaya çağırıyorsunuz; ben ise sizi, çok bağışlayıcı ve Üstün olan Allah'a çağırıyorum. Beni kendisine çağırduğunuz şeyin, bu dünyada da, ahirette de kendisine çağrılacak bir şey olmadığına, hepimizin Allah'a döneceğinde ve aşırı gidenlerin ateşlikler olduklarında şüphe yoktur. Size söylediğimi hatırlayacaksınız. Ben işimi Allah'a bırakıyorum. Allah kullarını görmektedir" dedi. 45. Allah o adamı kurmak istedikleri tuzakların kötülüklerinden korudu. 46. Onlar sabah akşam ateşe sunulurlar. Kıyamet koştığı zaman da. "Firavun'un adamlarını azabın en ağırına sokun!" denir.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ
 إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا
 إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ
 إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتَيْهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ
 يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
 بِمَا عَهَدَ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا
 عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥٠﴾ وَنَادَى فِرْعَوْنُ
 فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ

43 Zuhruf/46. Biz Musa'yı mucizelerimizle Firavun'a ve erkanına göndermiştik. "Ben alemlerin Rabb'i'nin Elçisi'yim" demişti. 47. Onlara mucizelerimizi getirdiği zaman, bunlara gülüvermişlerdi. 48. Onlara gösterdiğimiz her mucize diğerinden daha büyüktü, (doğru yola) dönmeleri için onları azaba uğrattık. 49. "Ey büyücü! Sana verdiği söze göre bizim için Rabbin'e yalvar! Biz doğru yolu bulduk" dediler. 50. Ama azabı üzerlerinden kaldırdığımızda, hemen sözlerinden döndüler. 51-53. Firavun, kavmine: "Ey kavmim! Mısır hükümdarlığı ve

⁵⁵⁷ 44. ayetin sonuna kadar süren manifesto vari bu söylemin sahibi, Firavun ailesinden ve muhtemelen ileri gelenlerden olup, Hz. Musa'nın peygamberliğini ve mesajını kabul etmiş cesur bir mü'mindir.

الْأَنْهَارُ تُخْرِي مِنْ تَحْتِهَا أَمْثَالَ نُجُومٍ ﴿٥١﴾ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾ فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ أَسْوَرةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ حِوَاءَ مَعَهُ الْعَمَلَانِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾ فَاسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفاً وَمَثَلاً لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

memleketimde akan bu ırmaklar benim değil mi? Görmüyor musunuz? Yahut, ben zavallı ve neredeyse konuşamayan bu adamdan daha üstün değil miyim? (Eğer o bir peygamberse) ona altın bilezikler verilmeli veya yanında ona yardım edecek melekler gelmeli değil miydi?" dedi. 54. Firavun, kavmini küçümsedi, ama onlar kendisine yine de itaat ettiler. Onlar yoldan çıkmış bir toplumdur. 55. Böylece bizi öfkelen-dirince, onlardan öd aldık; hepsini suda boğduk. 56. Onları, sonradan geleceklere bir ibret kıldık.

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾ أَنْ أَتَوْا آلِي عِمْرَانَ اللَّهُ إِلَهِي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾ وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتَيْكُم بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٩﴾ وَإِنِّي عَذْتُ رَبِّي وَرَبَّكُمْ أَنْ تَرْحَمُونِ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَرِلُونِ ﴿٢١﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هُوَ آتَى قَوْمَهُمْ مُحْرِمُونَ ﴿٢٢﴾ فَاسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُتَمَعُونَ ﴿٢٣﴾ وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُعْرَفُونَ ﴿٢٤﴾ كَمْ تَرَكُوا مِنْ حِثَّاتٍ وَعَيْونِ ﴿٢٥﴾ وَرُزُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٢٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخِرِينَ ﴿٢٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ نَحْنًا بِنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ اخْتَرْنَاَهُمْ عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾ وَأَتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

44 Duhan/17-21. Onlardan önce Firavun kavmini denemiştik. Onlara gelen değerli bir elçi demişti ki: "Ey Allah'ın kulları! Bana gelin; ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Allah'a karşı üstün gelmeye çalışmayın; ben size apaçık bir delil getirdim. Beni taşlamanızdan, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a sığındım. Bana inanmıyorsanız başımdan çekilin". 22. Musa: "Bunlar suçlu bir millet!" diye Rabbi'ne seslenmişti. 23-24. Allah da şöyle buyurdu: "Kullarımı geceleyin yola çıkar; şüphesiz takip olunacaksınız. Denizi, yarılmış hâlde bırak, çünkü onlar boğulacak bir ordudur". 25-27. Orada nice bahçeler, pınarlar, ekinler, güzel konaklar, eğlenip durdukları nimetler bırakmışlardı. 28. İşte böyle; onları başka bir millete miras bıraktık. 29. Gök ve yer, onlar için gözyaşı dökmedi, onlara süre de verilmedi. 30-31. İsrailoğulları'nı azgın bir zorba olan Firavun'un alçaltıcı azabından kurtardık. 32. Elbette bir bilgiye dayanarak, onları diğer kavimlere tercih ettik. 33. Onlara, her birinde açıkça bir imtihan bulunan mucizeler verdik.

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٨﴾ فَتَوَلَّى بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٢٩﴾ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

51 Zariyat/38. Musa'da da (alınacak ders vardır). Onu apaçık bir delille Firavun'a gönderdik. 39. Firavun, erkaniyla birlikte haktan yüz çevirdi ve: "Sihirbazdır" veya "delidir" dedi. 40. Sonunda onu ve ordularını yakalayıp denize attık. O, kınanmayı haketmişti.

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنِّي أَبْرُحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ
الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ
بَيْنَهُمَا نَسِيًا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا
﴿٦١﴾ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَوْمِهِ إِنِّي عَدَاؤُنَا لَقَدْ لَقِينَا
مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾ قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْتَيْنَا إِلَى
الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَانِيهِ إِلَّا
الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا
﴿٦٣﴾ قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا
قَصَصًا ﴿٦٤﴾ فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً
مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾ قَالَ لَهُ
مُوسَىٰ هَلْ أَتَيْتَكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُشْدًا
﴿٦٦﴾ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾
وَكَيْفَ تُصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خَيْرًا ﴿٦٨﴾ قَالَ
سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا
﴿٦٩﴾ قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ
أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا
فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرَقَ أَهْلُهَا لَقَدْ
جِئْتُ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ
تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾ قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا
نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾ فَانْطَلَقَا
حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَذَبَحْتُهُ قَالَ أَقْتَلْتَنِي زَكِيَّةً بِغَيْرِ
نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتُ شَيْئًا تُكْرَهُ ﴿٧٤﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ
إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾ قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ
عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي
عَذْرًا ﴿٧٦﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ
اسْتَطْعَمَا أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّقُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا
جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَاقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ

18 Kehf/60. Mûsa, uşağına: "Ben iki denizin birleştiği yere ulaşmaya, yahut yıllarca yürümeye devam edeceğim" demişti. 61. İki denizin birleştiği yere ulaştıklarında balıklarını unutmuşlardı. Balık bir delikten kayıp, denizde yolunu tuttu. 62. Oradan ayrıldıklarında, (Musa) uşağına: "Yiyeceğimizi getir! Bu yolculuğumuzda yorulduk" dedi. 63. O da: "Gördün mü? Kayalığa vardığımız zaman, balığı unutmuşum. Onu hatırlamayı bana unutturan şüphesiz Şeytan'dır. Balık, şaşılacak şekilde denizde yolunu tutup gitmiş" dedi. 64. Mûsa: "Zaten istediğimiz buydu" dedi ve hemen izleri üzerine, geldikleri gibi geri döndüler. 65. Orada, katımızdan kendisine rahmet verdiğimiz ve katımızdan kendisine ilim öğrettiğimiz kullarımızdan birini buldular. 66. Mûsa ona: "Sana öğretilmiş olan yol gösterici bilgiden bana da öğretmen için peşinden gelebilir miyim?" dedi. 67-68. O: "Sen benimle beraber bulunmaya dayanamazsın. Bilgice kavrayamadığın bir şeye nasıl dayanabilirsin?" dedi. 69. Mûsa: "İnşallah dayanacağımı göreceksin. Sana hiçbir işte başkaldırmayacağım" dedi. 70. O da: "Eğer peşimden geleceksen, ben sana anlatmadıkça, herhangi bir şey hakkında bana soru sormayacaksın" dedi. 71. Bunun üzerine yola koyuldular. Sonunda bir gemiye bindikleri zaman o, gemiyi deliverdi. Musa: "Gemiye, içindekileri suda boğmak için mi deldin? Sen korkunç bir şey yaptın" dedi. 72. Mûsa'ya: "Sana «Yanımda bulunmaya dayanamazsın» dememiş miydin?" dedi. 73. Mûsa: "Unuttuğum için beni azarlama; bu işimden ötürü beni zora itme" dedi. 74. Yine yola koyuldular. Sonunda bir erkek çocuğa rastladılar. O, çocuğu hemen öldürdü. Musa: "Bir cana karşılık olmaksızın, suçsuz bir cana mı kıydın? Gerçekten çok kötü bir şey yaptın" dedi. 75. O, Mûsa'ya: "Sana «Yanımda bulunmaya dayanamazsın» dememiş miydin?" dedi. 76. Musa: "Bundan sonra sana bir şey sorarsam, artık beni yanında tutma; bence mazur sayılırsın"^{558,}

⁵⁵⁸ veya "... benden yeterince özür işittin (artık özür dileme hakkım kalmadı)".

عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ
 سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾ أَمَّا
 السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدَتْ
 أَنْ أَعْيِبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ
 غَصْبًا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا الْعُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنِينَ
 فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾ فَأَرَدْنَا أَنْ
 يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾
 وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ
 تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ
 يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ
 وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ
 صَبْرًا ﴿٨٢﴾

dedi. 77. Yine yola koyuldular, vardıkları bir kasabanın halkından yiyecek istediler. Kasabalılar onları misafir etmekten kaçındılar. İkisi orada yıkılmaya yüz tutan bir duvar gördüler. Mûsa'nın arkadaşı onu düzeltti-verdi. Mûsa: "İsteseydin, buna karşı bir ücret alırdın" dedi. 78-82. O: "İşte bu, seninle benim aramızın açılmasıdır; dayanamadığın olayların yorumunu sana anlatacağım. Gemi denizde çalışan bir kaç yoksulundu. Onu kusurlu kılmak istedim, çünkü peşlerinde, her sağlam gemiyi zorla alan bir kral vardı. Oğlana gelince, onun ana-babası inanmış kimselerdi. Çocuğun onları azgınlığa ve inkâra sürüklemesinden korkmuştuk. Rablerinin, onlara daha temiz ve daha merhametli birini vermesini istedik. Duvar ise, şehirde iki yetim çocuğa aitti. Duvarın altında onların bir hazinesi vardı. Babaları iyi biri idi. Rabbin onların ergenlik çağına ulaşmalarını ve Rabbinin bir rahmeti olarak hazinelerini çıkarmalarını diledi. Bunları kendiliğimden yapmadım. Dayanamadığın işlerin yorumu işte budur" dedi.⁵⁵⁹

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥٥﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنحَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدَّبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ نَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

14 İbrahim/5. Musa'yı âyetlerimizle: "Kavmini karanlıklardan aydınlığa çıkar ve onlara Allah'ın günlerini hatırlat!" diye göndermiştik. Bunlarda pek sabırlı ve çok şükreden herkes için alınacak dersler vardır. 6-7. Mûsa, kavmine: "Allah'ın size olan nimetlerini anın! Hani O sizi size işkence eden, kadınlarınızı sağ bırakıp oğullarınızı boğazlayan Firavun'un adamlarından kurtarmıştı. Bütün bunlarda Rabbinizden büyük bir imtihan vardır. Rabbiniz size: «Eğer şükrederseniz, size karşılığını arttıracam;

⁵⁵⁹ Pek çok istilfama yol açan bu kıssa (Hızır Kıssası) üzerine çok zengin bir edebiyat gelişmiştir. Pek çok müslüman düşünür ve ilim adamı, burada verilmek istenen mesaj üzerine düşünmüş ve görüş beyan etmişlerdir. Kanaatimizce, bu kıssanın en önemli yönü, Hızır'ın üç girişimine de insanların ne tepki verdiklerinin anlatılmamış olmasıdır. Örneğin, Musa, Hızır'ın gemiye hasar verdiğini görüyor ve bu yüzden ona müdahale ediyordu; ama gemideki diğer insanların bu olaya nasıl tepki verdikleri anlatılmadığı için, onların bu olayı nasıl algıladıklarını bilmiyoruz. Büyük ihtimalle, onlar ne Hızır'ı, ne de onun gemiye zarar verdiğini görüyorlar; olayı, nedensellik içerisinde açıklanabilecek bir tarzda algılıyorlardı. Burada Musa'nın farkı, kısa bir süre için, olayların görünmeyen boyutuna tanık edilmesiydi. Bu kıssada verilen önemli bir mesaj da, -başından beri hikmetler aleminde seyrettiklerini bilen- Musa'nın, Hızır'a verdiği söze rağmen, onun üç girişimine de olumsuz tepki göstermesidir. O, her olayın arkasında ilahî bir hikmet olduğuna inansa da, yanlış olduğunu düşündüğü her şeyi eleştirmiştir.

وَلَيْنُ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسَى
إِن تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ
لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ
﴿٤٥﴾ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلِكِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ
﴿٤٦﴾ فَقَالُوا أَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ
﴿٤٧﴾ نَبَاتًا كَذُوبًا فَكَذَّبُوا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾ وَلَقَدْ
آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾ وَجَعَلْنَا
مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا
يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿١٥﴾ إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِي
الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾ إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى
﴿١٧﴾ فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزَكَّى ﴿١٨﴾ وَأَهْدِيكَ
إِلَى رَبِّكَ فَتَخْشَى ﴿١٩﴾ فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى
﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَذْبَرَ يَسْعَى
﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ فَنَادَى ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى
﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ﴿٢٥﴾ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى ﴿٢٦﴾

وَإِذْ نَحْنُ بِكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ
الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذَلِكَ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ
الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

eğer nankörlük ederseniz, azabım pek çetindir» diye bildirmişti” dedi. 8. Mûsa dedi ki: “Siz ve yeryüzünde olanların hepsi nankörlük etmiş olsanız bile, Allah kimseye muhtaç değildir ve övgüye layıktır”.

23 Mu'minun/45-46. Sonra Mûsa ve kardeşi Hârun'u Firavun ve ileri gelenlerine mûcizelerimiz ve apaçık bir belgeyle gönderdik, ama büyüklük tasladılar, zaten onlar büyüklenen bir topluluktular. 47-48. Bu yüzden: “Kendi kavimleri bizim kölelerimiz iken, bizim gibi iki insana mı inanacağız?” deyip onları yalanladılar. Bu yüzden yok edildiler. 49. Mûsa'ya Kitab'ı, onlar doğru yola girsinler diye vermiştik.

32 Secde/23. Biz Mûsa'ya Kitab'ı verdik. (Ey Muhammed!) Sakın ona kavuşmaktan şüphe etme. Onu İsrailoğulları'na da doğruluk rehberi kıldık. 24. Dayandıkları ve âyetlerimize kesin olarak kani oldukları zaman, onların içinden, buyruğumuza göre doğru yola götüren önderler yetiştirdik. 25. Rabbin kıyamet günü ayrılığa düştükleri konularda onların arasında hüküm verecektir.

79 Naziat/15. (Ey Muhammed!) Musa'nın haberi sana geldi mi? 16-19., Kutsal Vadi Tuva'da, Rabbi ona şöyle seslenmişti: “Firavun'a git; doğrusu, o azmıştır. Ona: «Anmaya niyetin var mı? Rabbine giden yolu göstereyim ki, O'ndan korkasın» del” 20. Ona en büyük mucizeyi göstermişti. 21. Firavun ise yalanladı ve başkaldırdı. 22. Geri dönüp yürüdü. 23-24. Adamlarını toplayıp seslendi: “Sizin en yüce efendiniz benim” dedi. 25. Allah bunun üzerine onu dünya ve ahiret azabına uğrattı. 26. Bunda, Alah'tan korkan kimseye ders vardır.

2 Bakara/49. (Ey İsrailoğulları!) Size işkence eden, kadınlarınızı sağ bırakıp, oğullarınızı boğazlayan Firavun adamlarından sizi kurtarmıştık. Bunda, Rabbinizden büyük bir imtihan vardı. 50. Sizin için denizi yarıp sizi kurtarmış ve gözlerinizin önünde Fira-

﴿٥٠﴾ وَإِذْ وَاَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلْوَىٰ كُلَّوَا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾ وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سُحَدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَعْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَتَرِئِدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَىٰ الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾ وَإِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُؤْمِهَا وَعَدَسِيهَا

vun'un adamlarını boğmuştuk. 51. Mûsa ile kırk gece için sözleşmiştik. Sonra ardından buzağıyı (put) edinerek zulüm işlemiştiniz. 52. Bunun ardından, şükredesiniz diye sizi bağışlamıştık. 53. Doğru yola giresiniz diye, Mûsa'ya Kitab'ı ve (doğruyu yanlışı) ayırbilme gücü vermiştik. 54. Musa, kavmine: "Ey kavmim! Buzağıyı (put) edinmekle kendinize yazık ettiniz. Hemen Yaratanınız'a tövbe edin ve adamlarınızı öldürün."⁵⁶⁰ Bu, Yaratanınız katında daha çok iyiliğimize olur ve tövbenizi kabul eder. O tövbeleri daima kabul edendir, çok merhametlidir" demişti. 55. "Ey Mûsa! Allah'ı açıktan açığa görmedikçe sana inanmayacağız" demiştiniz de, bakacakırken sizi yıldırım çarpmıştı. 56. Ölümünüzden sonra sizi tekrar dirilttik.⁵⁶¹ 57. Bulutu üzerinize gölgelik olarak saldı, size kudret helvası ve bildircin indirdik. "Verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yi-yin" dedik. Ama onlar Bize değil, yalnızca kendilerine zulmediyorlardı. 58. "Şu şehre girin, orada olandan dilediğiniz gibi bol bol yi-yin, boyun bükerek kapısından girin ve: 'Affet' deyin ki, Biz de yanılığınızı bağışlayalım; iyi davrananlara daha da artıracacağız" demiştik. 59. Ne var ki, zulmedenler kendilerine söylenmiş sözü başka sözle değiştirdiler. Biz de zulmedenlere –doğru yoldan çıkmalarından dolayı– gökten bir azap indirdik. 60. Mûsa, milletine su aramıştı. Ona: "Asanla taşa vur" dedik; ondan oniki pınar fışkırdı. Her kabîle içeceği yeri öğrendi. Allah'ın rızkından yi-yin, için, ancak yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın. 61. "Ey Mûsal Biz bir çeşit yemeğe dayanamayacağız. Bizim için Rabbine yalvar, bize yerin bitirdiklerinden; sebze, hıyar, sarmısak, mercimek, soğan yetiştirsin" demiştiniz. Bunun üzerine (Mûsa): "İyi olanı daha düşük olanla mı değiştirmek isti-

⁵⁶⁰ *uktulu enfusekum* ifadesi, çoğu kez anlaşıldığı gibi "nefislerinizi öldürün" anlamına gelmez. Kur'an'da başka örnekleri de bulunan bu ifade "içinizden suçlu olanları öldürün" anlamına gelmektedir (Kur'an'daki benzer kullanımlar, bu ifadenin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır; bkz. 2 Bakara/84; 4 Nisa/29, 66; 24 Nur/61; 30 Rum/28; 49 Hucural/11).

⁵⁶¹ Bu ayeti, "kendinizden geçtikten sonra, sizi canlandırdık" şeklinde çevirenler de vardır. Buradaki ölüm kelimesinin mecazî anlamda kullanılmış olması oldukça muhtemeldir.

وَبَصَلِهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبُطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبِ اللَّهِ ذَلِكَ بَأْتُهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبُحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُؤًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

yorsunuz? O hâlde bir şehre inin, (orada) her istediğiniz vardır” dedi. İşte böylece üzerlerine aşağılık ve miskinlik çöktü ve Allah’ın öfkesine uğradılar. Çünkü onlar Allah’ın âyetlerini inkâr ediyor, peygamberleri haksız yere öldürüyorlardı. Bu ceza karşı gelmelerinden ve (haddi) aşmalarından dolayı idi. 62. Mü’minler, Yahudiler, Hıristiyanlar ve Sabiiler’den Allah’a ve ahiret gününe inanıp yararlı iş yapanların ecirleri Rablerinin katındadır. Artık onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir de. 63. Sizden sağlam söz almıştık ve üstünüze Tur dağınyı yükseltmiştik. “Size verdiğimiz söze kuvvetle sarılın ve onu hatırlayın. Böylece saygılı olursunuz” demiştik⁵⁶² 64. Ama, bundan sonra yine yüz çevirdiniz. Eğer Allah’ın size bol nimeti ve merhameti olmasaydı, zarara uğrayanlardan olurdunuz. 65. İcinizden Cumartesi günü (haddi) aşanları biliyorsunuzdur. Onlara: “Aşağılık birer maymun olun”⁵⁶³ dedik. 66. Bunu, kendilerine ve sonradan geleceklere bir ceza örneği ve Allah’a saygılı olanlara bir öğüt olsun diye yaptık. 67. Mûsa, kavmine: “Allah size bir sığır boğazlamanızı buyuruyor” demişti de, onlar: “Bizimle eğleniyor musun?” demişlerdi.⁵⁶⁴ Mûsa: “Cahillerden olmaktan Allah’a sığınırım” dedi. 68. “O hâlde Rab-

⁵⁶² Aynı surenin 93. ayeti ve 7 Araf/171. ayette de tekrarlanan “Allah’ın Tur dağınyı İsrailoğulları’nın üzerine yükseltmesi” ifadesi, müfessirlerce değişik şekillerde yorumlanmıştır. Bazı müfessirler, Allah’ın gerçekten Tur dağınyı İsrailoğulları’nın üzerlerine kaldırıp, onları tehdit ettiğini belirtirlerken, diğer bir kısmı da, bunun mecazi bir ifade olduğunu söylemişlerdir. Bu olay Yahudi kaynaklarında da yer almaktadır. Talmud’un Şabat bölümünde, İsrailoğulları’nın, içindeki ağır hükümlerden dolayı Tevrat’ı kabulden kaçındıkları, bunun üzerine Allah’ın dağı üzerlerine kaldırıp onları tehdit ettiğini anlatılmaktadır.

⁵⁶³ Bu emrin, fiziksel bir dönüşüme tekabül ettiği kanaatinde olan müfessirler vardır. Ancak, mecaz, kinaye ve teşbihleri bol bol kullanan Kur’an üslubunu dikkate alırsak, bunun mecaz veya bir deyim olması çok daha muhtemeldir. ‘Maymun oluş’, Yahudiler’in siyasal hâkimiyetlerini kaybederek, uzun bir tarih diliminde azınlıklar (ikinci sınıf vatandaş) olarak yaşamalarını ifade edebilir.

⁵⁶⁴ İsrailî haberlere göre, İsrailoğulları öldürülen bir kimsenin katilini bulması için Hz. Musa’ya gelmişler, bunun üzerine o da: “Allah (katili bulabilmeniz için) size, bir sığır kesmenizi emretti” demiştir. Bu haberden hareketle müfessirler genellikle, 72. ayetten itibaren anlatılan olayı, bu sığır kesme emriyle birlikte ele almışlardır. Oysa 2 Bakara/51-54. ayetlerden anladığımızı göre, İsrailoğulları ineği kutsal bir hayvan olarak kabul ediyorlardı (buzağıyı put edinmişlerdi); tarihî kaynaklar da bu bilgiyi doğrulamaktadır. Dolayısıyla “inek kesme” emrinin gerekçesi, açıkça, bu batıl itikadı ortadan kaldırmaktır. İneğe perestiş eden bir topluluğa “Bir inek kesin!” demek, pullara tapan bir topluluğa “Putlarınızı kırın!” demek gibidir. İsrailoğulları’nın bu emir karşısında “Sen bizimle eğleniyor musun?” şeklinde tepki göstermeleri ve bu emri yerine getirinceye kadar kırk dereden su getirmelerinin nedeni de, onlar için bu işin zorluğudur.

﴿٦٧﴾ قَالُوا اذْعُ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾ قَالُوا اذْعُ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْثِهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوثِهَا تَسْرُّ النَّاطِرِينَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا اذْعُ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهُ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولَ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا آلَانِ جِئْتَ بِالْحَقِّ فَذَبِّحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾ وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾ فَقَلْنَا اضْرِبُوهُ بِيَعْضِهَا كَذَلِكَ يُخَيِّ اللَّهُ النُّفُوتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشْقُقُ فَيُخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءَ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ

bine bizim için seslen, onun ne olduğunu bize açıklasın” dediler. Mûsa: “Allah onun ne kart, ne de körpe; ikisi arasında bir sığır olduğunu söylüyor. Size buyurulmuş olanı hemen yapın” dedi. 69. Onlar: “Rabbine bizim için seslen, bize onun rengini bildirsin” dediler. Mûsa: “Allah onun, bakanların gönlünü açan, parlak sarı renkli bir sığır olduğunu söylüyor” dedi. 70. Onlar: “Rabbine bizim için seslen de, onun ne olduğunu bize anlatsın. Sığırların hepsi birbirine benziyor. Allah dilerse, biz doğruyu bulacağız” dediler. 71. Mûsa: “Allah, onun boyunduruk altına alınıp arazi sürmemiş ve ekin sulamamış, kusursuz, alacası da olmayan bir sığır olduğunu söylüyor” dedi. “İşte şimdi gerçeği söyledin” deyip hemen sığırı boğazladılar. Az kalsın yapmayacaklardı.⁵⁶⁵ 72. Hani siz birini öldürmüş ve bu hususta çekişmiştiniz. Oysa, gizlemekte olduğunuzu Allah ortaya çıkaracaktı. 73. Nitekim: “Onun bir parçasıyla, ona (ölüye) vurun!” dedik.⁵⁶⁶ Allah, ölüleri böylece diriltir. Size ayetlerini gösteriyor. Aklınızı kullanacağınız umulur. 74. Bundan sonra yine de kalpleriniz taş gibi, hatta daha da katı kesildi. Zira taşlar arasında kendisinden ırmaklar fışkıran da vardır, yarılıp içinden su çıkan da vardır, Allah korkusundan yuvarlanan da vardır. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.

2 Bakara/83. İsrailoğulları'ndan Allah'tan başkasına tapmayacaklarına; ana-babaya, yakınlara, yetimlere ve düşkünlere iyilik edeceklerine, insanlara güzel söz söyleyeceklerine, namazı kılacaklarına ve zekatı vereceklerine dâir sağlam söz almıştık.

⁵⁶⁵ Allah bu emri, Yahudiler'de görülen ineğe tapma inancını kırmak için vermiştir. “Az kalsın yapamayacaklardı” ifadesi, bu işi yaparken inançlarından dolayı zorlandıklarını göstermektedir.

⁵⁶⁶ Aynı surenin 67. ayetindeki “inek kesme” emri ile, bu ayetteki ölünün katilini bulma arasında ilişki kurulduğu için, müfessirler genellikle, bu ayetteki “onun bir parçasıyla öldürülen adama vurun” ifadesindeki ‘onun’ zamirini ‘ineğin’ şeklinde anlamışlardır. Oysa, ineği kutsal kabul eden bir topluluğa böyle bir öneri getirmenin, onlardaki bu batıl inancı pekiştireceği açıktır. Ayrıca, gramatik açıdan bu ayetteki bir zamirin altı ayet önce geçen bir kelimeye atfedilmesi de bir zorlamadır. Bakara suresinde İsrailoğulları'nın tarihiyle ilgili pek çok kesite yer verilmektedir ve bu kesitler birbirinden iz zarf edatıyla ayrılmaktadır. Dolayısıyla, 68-71. ayetler arasında anlatılan olay ile, 72-74. ayetler arasında anlatılan olay birbirinden bağımsız iki ayrı olaydır. Ancak, bütün bu açıklamalarımıza rağmen, söz konusu zamirle neyin veya kimin kastedildiği sorusu cevapsız kalmaktadır.

تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾ ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن يَأْتِوكُمُ أُسَارَى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحْرَمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجِهِمْ أَفْتُمُونَ بَعْضُ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنكُمْ إِلَّا حِزْبٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ بِسْمَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَعثْنَا أَنْ يَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاؤُوا بِغَضَبِ عَلِيِّ غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نؤمنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيكْفُرُونَ بِمَا وَرَّاهَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تقتُلونَ الرِّسَالَءَ الَّذِينَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ أَخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ

Sonra –pek azınız dışında– hep döndünüz. Sizler zaten döneksiniz. 84. Birbirinizin kanını dökmeyeceğinize ve birbirinizi yurdu-
nuzdan çıkarmayacağınıza dair sizden sağ-
lam söz almıştık. Siz bunu bile bile kabul
etmiştiniz. 85. Ve sonra sizler, birbirinizi
öldürüyor, aranızdan bir bölüğü yurtlanın-
dan ediyor, onlara karşı günah işlemek ve
düşmanlık yapmak üzere yardımlaşıyor-
dunuz. Onları yurtlarından çıkarmak size
haramken, esir olarak size geldiklerinde
fidyelerini vermeye kalkıştıydunuz. Yoksa
Kitab'ın bir kısmına inanıyor ve bir kısmını
inkâr mı ediyorsunuz? Aranızda böyle ya-
panların cezası, dünya hayatında rezil ol-
maktan başka ne olabilir? Onlar kıyamet
gününde de en şiddetli azaba uğratılırlar.
Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.
86. İşte onlar, ahiret karşılığında dünya
hayatını satın alan kimselerdir. Bunun için
onların azabı hafifletilmez ve onlar yardım
da görmezler. 87. Mûsa'ya Kitab'ı verdik;
sonra onun peşinden ardarda peygam-
berler gönderdik. Meryem oğlu İsa'ya açık
belgeler verdik ve onu Kutsal Ruh'la des-
tekledik. Ne zaman bir peygamber size
hoşlanmadığınız bir şey getirdiyse, bü-
yüklük taslayarak kimini yalanlayıp kimini
öldürmüyor muydunuz? 88. "Kalplerimiz
perdelidir" dediler. Hayır, inkârlarından
dolayı Allah onları lanetlemiştir. Onlar pek
az inanıyorlar. 89. Daha önceleri, inkârcıla-
ra karşı zafer kazanmayı isteyip dururlar-
ken, onlara Allah katından, kendilerinde
olanı doğrulayan bir Kitap, tanıdıkları şey
gelince onu inkâr ettiler. Allah'ın laneti in-
kâr edenlere olsun! 90. Allah'ın lütufta
bulunarak, kul'ları içinden dilediğine Kitap
indirmesini çekemedikleri için, Allah'ın in-
dirdiğini inkâr etmekle kendilerini ne kötü
sattılar! Bu yüzden öfke üzerine öfkeye
uğradılar. Artık inkâr edenlere aşağılayıcı
bir azap vardır. 91. Onlara: "Allah'ın indir-
diği inanın" denilince, "Bize indirilene
inanırız" derler ve başkasını inkâr ederler.
Oysa, o kendilerinde olanı doğrulayan ger-
çektir. Onlara: "İnanıyor idiyse, daha
önce Allah'ın peygamberlerini niye öldürü-

﴿٩٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاَسْمِعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِسْمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾

yordunuz?” diye sor! 92. Mûsa açık belgeler getirdi. Sonra onun ardından buzağıyı (put) edindiniz. İşte siz böyle zâlimsiniz. 93. Sizden sağlam söz almıştık ve Tûr'u üzerinize yükseltip: “Size verdiğimiz kuvvetle tutun ve dinleyin” demiştik, onlar da: “Dinledik ve karşı geldik” demişlerdi. İnkârları yüzünden buzağı sevgisi kalplerine işlemişti. De ki: “Eğer inanıyorsanız, inancınız size ne kötü şey emrediyor”.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَأِ مِنْ نَبِيِّ إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نَقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَيْنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٦﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لَكُمْ إِنْ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾ فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَبَسِّتْ

2 Bakara/246. Mûsa'dan sonra İsrailoğulları'nın ileri gelenlerini bilmiyor musun? Peygamberlerinden birine: “Bizimle bir hükümdar gönder de, Allah yolunda savaşalım” demişlerdi; o da: “Ya savaş size farz kılınır da savaşmazsanız?” demişti. “Yurtlarımızdan ve oğullarımızdan uzaklaştırıldığına göre, Allah yolunda niye savaşmayalım?” demişlerdi. Ancak, savaş onlara farz kılınınca –az bir kısmı dışında– yüz çevirdiler. Allah haksızlık yapanları bilir. 247. Peygamberleri onlara: “Allah Talût'u size hükümdar olarak gönderdi” dedi. “Biz hükümdarlığa ondan daha uygun iken ve ona malca da bir genişlik verilmemişken, o bize nasıl hükümdar olabilir?” dediler. “Kuşkusuz, Allah sizin üstünüze onu seçti, bilgice ve vücutca gücünü artırdı. Allah hükümdarlığını dilediğine verir ve Allah her şeyi kuşatır, bilir” dedi. 248. Peygamberleri onlara: “Onun hükümdarlığının işareti size sandığın gelmesidir. Onda Rabbinizden gelen gönül huzuru, Mûsa ailesinin ve Hârun ailesinin bıraktıklarından kalanlar vardır. Onu melekler taşır. Eğer inanmışsanız, bunda size bir işaret vardır” dedi. 249. Talût orduyla beraber yola koyulunca: “Allah sizi bir ırmakla deneyecek. Ondan içen benden değildir. Ondan hiç içmeyen veya kendi avucuyla bir avuçdan başka tatmayan ise bendendir” dedi. İçlerinden pek azı dışında, hepsi ondan içti. O ve beraberindeki inananlar ırmağı geçince, bunlar: “Bugün Calut ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yok” dediler. Allah'a kavuşacaklarına inananlar ise: “Nice az bir topluluk –Allah'ın izni ile– büyük bir topluluğa üstün gelmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir” dediler. 250. Calût

أَفَدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾
 فَهَرَمُوهُمْ يَازِنُ اللَّهُ وَقَتْلَ دَاوُدَ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ
 الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ
 النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو
 فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا
 عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

ve ordusunun karşısına çıktıklarında: "Rab-bimiz! Bize dayanma gücü ver, ayaklarımızı sağlamlaştır, inkarcı topluma karşı bize yardım et!" dediler. 251. Allah'ın izni ile onları bozguna uğrattılar. Dâvud da Calût'u öldürdü. Allah Dâvud'a hükümdarlık, bilgelik verdi ve ona dilediğinden öğretti. Allah, insanları birbirleriyle savmamış olsaydı, yer-yüzü bozgunculukla dolardı. Fakat, Allah âlemlere karşı bol lütuf sahibidir. 252. (Ey Muhammed!) İşte bunlar, sana gerçek olarak okuduğumuz Allah'ın bejeleleridir. Şüphesiz sen de elçilerden birisin.

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلالًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ
 إِسْرَائِيلَ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنزَلَ التَّوْرَةُ قُلْ
 فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾
 فَمَنْ أَفْضَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
 هُمُ الظَّالِمُونَ. ﴿٩٤﴾

3 Al-i İmran/93. (Ey Muhammed!) Tevrat'ın indirilmesinden önce, İsrail'in (Yakub'un) kendisine haram ettiğinden başka bütün yiyecekler İsrailoğulları'na helal idi. De ki: "Doğru söylüyorsanız Tevrat'ı getirin ve onu okuyun". 94. Bundan sonra Allah'a karşı kim yalan uydurursa, işte onlar zâlim kimselerdir.

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُوذَوْنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ
 أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
 وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

61 Saf/5. Mûsa, kavmine: "Ey kavmim! Benim size gönderilmiş bir Allah Elçisi olduğumu bildiğiniz hâlde, bana niçin eziyet ediyorsunuz?" demişti. Ama onlar yoldan sapınca, Allah da onların gönüllerini saptırmıştı. Allah, yoldan çıkan toplumu doğru yola erdirmez.

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
 اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ
 الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
 وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
 وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ
 كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾
 فَبِمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعْنَاهُمْ وَجَعَلْنَا
 قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا

5 Maide/12. Andolsun, Allah İsrailoğulları'ndan sağlam söz almıştı. Biz onlardan oniki önder⁵⁶⁷ gönderdik. Allah onlara şöyle dedi: "Ben sizinleyim. Namazı kılarsanız, zekatı verirsiniz, elçilerime inanırsanız, onları desteklerseniz ve Allah'a güzel bir ödünç verirsiniz, sizin kötülüklerinizi örteceğim ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere yerleştireceğim. Artık bundan sonra sizden kim inkâr ederse, düz yolda şaşmış olur". 13. Verdikleri sözde durmalarından dolayı onları lanetledik ve gönüllerini katılaştırdık. Onlar sözcükleri

⁵⁶⁷ Buradaki *isnâ 'aşera naqî* ile kimlerin kastedildiği tartışmalıdır. Buna bağlı olarak, söz konusu ifade "oniki önder", "oniki müfettiş", "oniki nâzır", "oniki kumandan" gibi anlamlarla çevrilmiş ve yorumlanmıştır.

حَظًّا مِمَّا دُكِّرُوا بِهِ وَلَا نَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾ يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾ قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا فِيهَا قَوْمٌ جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَنَ نَدْخُلُهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَتْوَكُلُوا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾ قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا لَنَ نَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنتَ وَرَثُكَ فَعَابِلًا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَرَسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا قَلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾ وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةً فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

yerlerinden kaydırdılar ve kendilerine hatırlatılardan ders almayı unuttular. İçlerinden pek azı dışında, onlardan hep hainlik görüp durursun. Onları affet ve onlara aldırma. Allah iyi davrananları sever.

5 Maide/20-21. Mûsa, kavmine şöyle dedi: "Ey kavmim! Allah'ın size olan nimetini düşünün. İçinizden peygamberler yetiştirdi ve sizi hükümdar yaptı, milletlerden hiçbirine vermediğini size verdi. Ey kavmim! Allah'ın size yazdığı kutsal toprağa⁵⁶⁸ girin. Ardınıza dönmeyin, yoksa kaybedenlere dönersiniz". 22. Onlar: "Ey Mûsa! Orada zorba bir toplum vardır. Onlar oradan çıkmadıkça, biz asla oraya girmeyiz; eğer onlar oradan çıkarsa, biz de gireriz" dediler. 23. Korkanların arasından Allah'ın kendilerine iyilikte bulunduğu iki kişi: "Üzerlerine kapıdan yürüyün; oradan girerseniz, üstün gelirsiniz. Eğer inanıyorsanız Allah'a güvenin" demişti. 24. "Ey Mûsa! Onlar orada oldukça, biz asla oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin gidin, savaşı. Biz burada oturacağız" dediler. 25. Mûsa: "Rabbim! Ben ancak kendime ve kardeşime sahibim. Artık, bu yoldan çıkmış toplulukla bizim aramızı ayır" dedi. 26. Allah: "Orası kırk yıl onlara yasaktır. Yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşacaklar. Sen yoldan çıkmış toplum için tasalanma" dedi.

5 Maide/70. İsrailoğulları'ndan sağlam söz aldık ve onlara elçiler gönderdik. Ne zaman bir elçi onlara canlarının istemediği bir şey getirdiyse, onların kimini yalanladılar, kimini de öldürdüler. 71. Bir fitne kopmayacağını sandılar da, kör oldular, sağırлаştılar. Sonra Allah, tövbelerini kabul etti. Ama yine de çoğu kör ve sağır kaldı. Allah onların işlediklerini görmektedir.

⁵⁶⁸ el-ardu'l-mukaddese (Kutsal toprak), Yahudiler'in Mısır'dan çıkarılmalarından sonra Allah'ın onlara vadedtiği ülke, yani Filistin'dir.